

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-590

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVIII DECEMBER – GRUODŽIO 9, 1993 Nr. 46

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VYTAUTAS LANDSBERGIS IR STASYS LOZORAITIS Aštuntame Mokslo ir Kūrybos Simpoziume

Saulius Šimoliūnas

Chicagcje 1993-XI-24 – XI-28 d., dalyvaudami simpoziumo renginiuose, jie davė aiškų politinį vaizdą, kuo turi išeivija rūpintis ir kur eiti, ginant Lietuvą nuo vidinių ir išorinių pavojų jos nepriklausomybei.

Abu buvo įtraukti į garbės komitetą ir abu susilaukė didelių ovacijų literatūros ir muzikos vakare Jau-nimo Centro salėje. Vytautas Landsbergis atvyko iš Lietuvos, o Stasys Lozoraitis iš savo naujo Lietuvos ambasadoriaus posto Italijoje. Abu visą laiką buvo apsupti savo tautiečių, kurie su jais daug kalbėjosi.

Vytautas Landsbergis savo vienos valandos pranešime, pavadintame "Grėsmės nepriklausomybei", pasakė jog išeivija šiandien turi veikti savaimingai kaip ir prieš nepriklausomybės atgavimą, dėl tos pačios nepriklausomybės išsaugojimo ateityje. Niau-kiasi politinis dangus ir kartais atrodo jog vėl skęstame ir turime griebtis už plauko. Pagal Vytautą Landsbergį, veikia išoriniai ir vidiniai spaudimai palaidoti Lietuvos nepriklausomybę su visomis kitomis posovietinėmis nepriklausomybę at-

gavusiomis šalimis. Atseit, atstačius Rusijos imperiją, gyvenimas taptų geresnis ir saugesnis.

Vytautas Landsbergis gan detalai apibūdino šian-dieninę Rusijos politiką, kuri yra Rusijos jėgos atkūrimas kaip neišvengiamybė buvusioje SSSR teritorijoje, į tai net įtraukiant Suomiją. Rusijos tikslas yra apimti visas tas šalis, kuriose buvo įsitvirtinusi SSSR ir ten palikti ko didžiausią kiekį Rusijos piliečių. Ypač svarbus taikinyis yra Baltijos kraštai, nes tai yra rusų noras išsi-veržti į Baltijos jūrą. Iš tik-rųjų, Lietuva daug laimėjo jog rusai išvedė iš Lietuvos savo kariuomenę. Tačiau dabar Rusija pripažįsta Lie-tuvoje savo žmonėms dvi-gubą pilietybę ir priešinasi prieš repatriaciją. Prezi-dentas Ulmanis pasakė Landsbergiui jog Latvijoje yra 200 000 Rusijos atsar-gos karininkų ir jų šeimų, daugiausia aplink Rygą. Tai yra naujasis neokolo-nializmas. Gi dėl Karaliau-čiaus srities, Rusijos užsie-nio reikalų ministras pa-skelbė jog tai yra Dancigas. Stasys Lozoraitis buvo tei-sus ir tikslus, išreikšdamas anuomet savo susirūpinimą

dėl Karaliaučiaus krašto likimo. Dabar visa ta grėsmė pasitvirtina.

Rusijos generalinio štabo generolas Radionovas pa-rengė slaptą planą, kurį Landsbergis gavo, apie Ru-sijos teisę kariškai įsikišti į jai rūpimus interesus, ypač į Baltijos valstybes. Štai pas-kutiniame Miuncheno susi-rinkime buvo daug kalbėta apie tą planą. Estai prieš tą planą labai priešinosi. Ta-čiau Rusijos užsienio reika-lų ministras pasakė jog pa-saulis turi duoti Rusijai tarptautinius įgaliojimus pa-laikyti tvarką ir Rusijos in-teresus savo įtakos sferoje. Net jei pasaulis tai nepa-darytų, visvien Rusija įves PAX Ruthenia šioje srityje. Taip pat užsienio reikalų ministras pasakė jog dabar po spalio 4 d. maišto Rusi-joje yra demokratijos trium-fas. Vokietijos užsienio reikalų ministras Weigel pasakė jog tokia Rusijos po-litika Vokietijai yra nepri-imtina, tačiau premjeras Kohl vėliau sakė Jelcinui, jog Vokietijos ir Rusijos santy-kiai turi būti tik saulėti.

Štai Rusija padarė karinę santarvę su Baltarusija. Gruzijos Ševernadzė, prieš tai puolęs rusus, dabar laiko juos geriausiais draugais ir vėl įves Gruziją į Nepriklau-somų Valstybių Sandraugą.

Po Balkanų fiasko ir Ru-sijos mafijos išsiplėtimo net Skandinavijoje, Vakarai pradeda sutikti su pasaulio pasidalinimu. Švedai tam priešinasi, kol ten yra kon-servatorių valdžia.

Vytautui Landsbergiui pritrūko laiko kalbėti apie Lietuvos vidinius pavojus. Po seimo ir prezidento rin-kimų Lietuvoje dabar yra "demokratūra", kur opozici-ja laikoma valstybės priešu. Veikia būk tai demokratinės institucijos, tačiau jos yra valdomos iš centro. Bando-ma net sustabdyti informa-cijos ir spaudos laisvę. No-rima išduoti redaktoriams diplomus – jei nebaigė spe-cialios mokyklos, ką buvo baigę nomenklatūrininkai, tuomet negalėsi dirbti infor-macijos ir spaudos darbą. Tokiu būdu net profesorė Liucija Baškauskaitė praras-tų savo leidimą redaguoti televizijos programas. Kei-čiamas požiūris į Lietuvos kariuomenę, prisitaikant prie rusų PAX Ruthenia doktrinos. Kalbama net apie rusų paliktą nuosavybę

(Nukelta į 7 psl.)

Vilniuje pas Ambasadorių Darryl Johnson. Iš kairės: D. John-son, V. Lendraitienė ir Jurgis Lendraitis. Plačiau skaityk 8 psl.

SEIMO OPOZICIJA APIE LIETUVOS NACIONALINĘ UŽSIENIO POLITIKĄ

Išplatintame Seimo Opo-zicijos partijų Memorandume Lietuvos Respublikos Prezidentui A. Brazauskui dėl pamatinių Lietuvos na-cionalinės užsienio politi-kos principų išsakomas nu-gąstavimas, kad nacionalinės politikos vietos neužimtų vienpartinė paolitika.

A. Saudargas išsakė Sei-mo Opozicijos partijų susi-rūpinimą dėl dviejų Seimo komitetų veiklos. Naciona-linio saugumo ir Užsienio reikalų komitetai privalo būti atsakingi už pačius svarbiausius Lietuvai politi-nius klausimus. Deja, tie komitetai nedirba. Panašu, kad jie yra ne tik valdančiosios partijos, bet netgi tam tikros tos partijos kraštutinės grupuotės rankose.

Tėvynės Sąjungos (Lie-tuvos Konservatorių) Val-dybos pirmininkas G. Vag-norius akcentavo "keistą" Lietuvos poziciją – nenoras pasirašyti karinio Rusijos tranzito sutartį. Jau ne kartą valdančioji partija žadėjo kreiptis į Vakarų valstybes dėl ketinimo stoti į NATO, tačiau iki šiol niekur apie tai oficialiai nė neužsiminta. Maža to, aukšti pareigūnai pradėjo aiškinti, jog Lietu-

vai nereikia skubėti. Tokiu būdu vykdoma dvilypė poli-tika – visuomenė apgaudi-nėjama. Kyla klausimas: ar nebus bandoma ieškoti pa-ramos, siejant save su Rytų bloku? G. Vagnorius pa-brėžė, kad iš tikrųjų karinio tranzito sutarties nereikia nei Rusijai, nei Lietuvai – viskas galėtų būti perveža-ma pagal bendrą krovinių pervežimo sutartį, o karinis tranzitas – politinė akcija, kuri pilnai įteisintų Rusijos kariuomenės buvimą Lietu-voje. Kokia tuomet prasmė kalbėti apie suverenitetą – svetima kariuomenė žy-giuoja per Lietuvą.

Komentuodamas valdan-čiosios partijos atstovų siū-lymą surengti referendumą dėl stojimo į NATO struk-tūras, G. Vagnorius atkreipė visų dėmesį, jog nė vienoje šalyje nėra skelbiamas refe-rendumas dėl ketinimų. Grįždamas prie suvereniteto temos, Seimo narys paklau-sė žurnalistų: kas labiau su-verenitetą ribos – ar karinis tranzitas, ar stojimas į NA-TC? NATO tik užtikrintų Lietuvos saugumą. Tad, jei jau skelbti referendumą, tai tik dėl karinio Rusijos tran-zito.

1993 m. liepos 17 d., didelėmis iškilėmis Kaune buvo ati-dengtas Dariaus ir Girėno paminklas.

Girdėta iš Vilniaus

• **PAMINĖTAS VLIKO 50 METŲ JUBILIEJUS.** Lapkričio 27 d. Menininkų rūmuose Vilniuje įvyko Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto 50-ties metų jubiliejaus minėjimas. Jame dalyvavo Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas, Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas, Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius, Seimo ir vyriausybės nariai, Respublikos visuomenės ir lietuvių išeivijos atstovai.

Minėjimą įžanginiu žodžiu pradėjo buvęs ilgametis Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas, Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininkas Kazys Bobelis. Jis pakvietė tylos minute pagerbti atminimą visų, kurie kovojo už Lietuvos nepriklausomybę, tačiau nesulaukė tos šviesios dienos. Savo trumpą kalbą jis baigė žodžiais, pasakytais 1979 metų kovo 11 dieną, kai buvo išrinktas komiteto pirmininku: "Padėkime vienas kitam, atjauskime ir supraskime vienas kitą ir jokių būdu nekenkime vieni kitiems, nes juk visi esame tos pačios motinos – Lietuvos vaikai. Dirbkime visi kartu ir vieningai mūsų Lietuvai".

Pranešimą apie VLIKo nueitą kelią, apie Lietuvos laisvės kovas padarė Istorijos instituto direktorius, istorijos mokslų habilituotas daktaras Antanas Tyla.

Minėjime kalbėjo Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas. Kiekvieno lietuvių požiūris į VLIKą yra savitas, pasakė jis. Man pačiam VLIKas visų pirma asocijuojasi su vardais tų įžymių žmonių, kuriuos savo gretose suvienijo ši organizacija. Prezidentas išvardijo daugybę išeivijos veikėjų, pradenant prie VLIKo ištakų stovėjusiu socialdemokratu Steponu Kairiu ir baigiant dabartiniu Seimo nariu Kaziu Bobeliu. VLIKo istoriniame patyrimo, pabrėžė Prezidentas, ypač vertinga tai, kad prioritetas visada buvo atiduodamas bendrajam tautos interesui – laisvei, o ne siauriems partiniams ar ideologiniams siekiams.

• **VLIKO VEIKĖJAI APDOVANOTI VYČIO KRYŽIAUS ORDINAIS.** Ryšium su Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto 50-ties metų jubiliejum už itin reikšmingus asmeninius nuopelnus ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę paskutinysis jo pirmininkas Kazys Bobelis Respublikos Prezidento dekretu apdovanotas Vyčio Kryžiaus 2-jojo laipsnio ordinu.

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto jubiliejaus proga Vyčio Kryžiaus 4-toto laipsnio ordinu apdovanoti buvę ilgamečiai Komiteto darbuotojai valdybos teisės patarėja ir išdininkė Elena Armonienė, vicepirmininkas Vytautas Jokūbaitis, pirmininko pavaduotojas Domas Krivickas, sekretorius Jonas Stiklorius, komiteto atstovas Pietų Amerikoje Artūras Mičiūda, Tautos Fondo pirmininkas Kanadoje Antanas Firavičius, taip pat Jungtinių Amerikos Valstijų armijos dimisijos kapitonas Antanas Vaidada.

• **SEIME GALI BŪTI SURENGTA DISKUSIJA DĖL LIETUVOS NATO NARYSTĖS.** Lietuvos narystės NATO klausimas, tikriausiai, bus svarstomas Seimo posėdyje kaip bendros užsienio politikos dalis. Posėdis, Seimo pirmininko Česlovo Juršėno nuomone, galėtų įvykti dar šie met, vėliausiai – kitų metų pradžioje.

Praėjusį penktadienį Tėvynės Sąjungos (Lietuvos Konservatorių) pirmininkas Vytautas Landsbergis ir valdybos pirmininkas Gediminas Vagnorius kreipėsi į Respublikos Prezidentą atviru laišku, kuriame ragina jį nusiųsti politinį pareiškimą NATO užsienio reikalų ministrams apie Lietuvos valstybės valią jungtis į NATO su prašymu priimti Lietuvos Respubliką.

Priklausymas bet kuriai politinei ar karinei organizacijai, sakė Česlovas Juršėnas, tam tikra dalimi apriboja valstybės suverenumą. Todėl jis asmeniškai manęs, kad sprendimą turėtų priimti ne Prezidentas ir net ne Seimas, o tauta. Tai ji gali padaryti referendumo būdu. Tačiau bet kuriuo atveju, Seimo pirmininko nuomone, reikalingos diskusijos, narystės klausimą, be to, siejant su nacionalinio saugumo koncepcija.

• **KONSTITUCINIS TEISMAS LIEPĖ PATAISYTI SEIMO STATUTĄ.** Konstitucinis Teismas nusprendė, kad Seimo statuto straipsniai, reglamentuojantys frakcijų sudarymo tvarką, prieštarauja Respublikos Konstitucijai.

Šiomet priimtame Seimo statute nustatyta, kad frakcijos Seime gali būti sudaromos tikta rinkimus laimėjusių partijų, visuomeninių judėjimų ar jų koalicijų pagrindu. Seimo narių grupė, išrinkta dešiniųjų partijų jungtiniuose sąrašuose, šią normą apskundė, motyvuodama, kad ji prieštarauja Konstitucijos 59 straipsniui, kuriame teigiama, jog eidami pareigas Seimo nariai negali būti varžomi jokių mandatų.

Konstitucinis Teismas konstatavo, jog Seimo narys yra visos Tautos atstovas, vadovaujasi tikta Konstitucija, valstybės įstatymais ir savo sąžine. Ji negali būti priklausomas nuo politinių partijų.

Praėjus keturioms dienoms po Konstitucinio Teismo sprendimo Seimo pirmininko pavaduotojas Juozas Bernatoniš pateikė Statuto pataisas. Pagrindinė jų nuostata yra ta, kad Seimo nariai jungiasi į frakcijas laisva valia, nevaržomi jokių mandatų.

Šiuo metu Seime yra trys kairiosios (LDDP, socialdemokratų ir lenkų) bei dvi dešinėsios (sąjūdžio ir krikščionių de-

LIETUVOS SKOLA JUNGTINĖMS TAUTOMS

Ambasadorius A. Simutis pranešė UR Ministrui P. Gyliui apie papildomus Lietuvai taikomus mokesčius Taikos palaikymo operacijai Angoloje (UNAVEM), kurios mandatą praplėtė Saugumo Taryba ir Generalinė Asamblėja. Nuo š.m. rugsėjo 16 iki š.m. gruodžio 15 Lietuva privalo mokėti \$1,584 JAV dolerius. Nuo įstojimo į JT-as Lietuva yra skolinga \$28, 706 už praėjusių UNAVEM terminų mokesčius.

Be to, Saugumo Tarybai ir Generalinei Asamblėjai praplėtus Taikos palaikymo operacijos buvusioje Jugoslavijoje (UNPROFOR) mandatus nuo š.m. spalio 1 iki gruodžio 31 dienos, Lietuva privalo mokėti dar 58,281 JAV dolerį. Lietuva UNPROFOR fondui skolinga 376,026 JAV dolerių

mokratų) frakcijos. Tikimasi, kad priėmus pataisą, susikurs dešinėsios krypties piliečių chartijos bei demokratų frakcijos, o didžiausioji LDDP, turinti apie 70 narių, suskils į 2-3.

• **SOCIALDEMOKRATAI ĮSPĖJA, JOG KITAIS METAIS GALIMA LAUKTI NAUJO INFLIACIJOS ŠUOLIO.** Socialdemokratai prognozuoja, kad kitais metais infliacija Lietuvoje gali pasiekti daugiau kaip 100 procentų. Jie labiau tiki Vokietijos banko (Deutsch bank) ekspertų apskaičiavimais, kurie numato 125 proc. infliaciją, negu Lietuvos ekonomikos ministerijos tvirtinimu, kad ji bus tik apie 30 proc.

Prielaidas infliacijai augti, socialdemokratų nuomone, nemaža dalimi sudaro nevykusiai vykdoma Vyriausybės ekonominė ir socialinė programa. Jie teigė, kad Vyriausybė neįgyvendina nemažai deklaruotų priemonių – kovoti su gamintojų monopolizmu, palaikyti konkurenciją, nei nansuoti nuostolingų įmonių. Ji buvo įsipareigojusi iki šių metų rudens pateikti pramonės restruktūrizacijos programą, tačiau to nepadarė. Tai rodo, sako jie, kad Vyriausybė neturi aiškios strategijos.

Dabar Seime svarstomas 1994 metų Respublikos biudžetas. Jame planuojama apie 2,4 milijardo litų pajamų ir maždaug 2,5 milijardo litų išlaidų. Deficitas sudarytų 134 milijonus litų.

• **POLITINIŲ LYDERIŲ REITINGAS.** Seimo pirmininko pavaduotojas Egidijus Bičkauskas pirmą kartą pelnė aukščiausią reitingą kas mėnesį rengiamoje Lietuvos ir Didžiosios Britanijos rinkos bei viešosios nuomonės tyrimų kompanijos "Baltijos tyrimai" rengiamoje apklausoje. Jis surinko 63 balus ir 3 balais pralenkė visą laiką šiemet pirmąją vietą užimdavusį Respublikos Prezidentą Algirdą Brazauską. Per mėnesį Egidijaus Bičkausko reitingas pakilo 5 balais, tiek pat sumažėjo Algirdo Brazausko.

Trečiąją vietą apklausoje užėmė Seimo narys, Centro partijos (jai priklauso ir Egidijus Bičkauskas) lyderis Romualdas Ozolas, – 53 balai. Ketvirtoje vietoje yra premjeras Adolfas Šleževičius (39 balai), penktoje – Seimo opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis (36). Toliau seka Seimo pirmininko pavaduotojas, socialdemokratų partijos pirmininkas Aloyzas Sakalas (35 balai), Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas (31), ekspremjeras Gediminas Vagnorius (31), Povilas Gylys (21).

• **ATIDĖTAS "JEDINSTVOS" LYDERIO TEISMO PROCESAS.** Aukščiausiasis Teismas atidėjo buvusio "Jedinstvos" lyderio Valerijaus Ivanovo ir septynių jo bendražygių teismo procesą iki gruodžio 7 dienos. Priežastis yra ta, kad aštuoniems kaltinamiesiems atstovavo tik du advokatai. Lietuvos teisininkai jų nepanoro ginti, o maskviškiai, sakė kaltinamieji, kainuoja pernelyg brangiai.

Valerijus Ivanovas ir jo bendražygiai kaltinami antivalstybine veikla, kai 1991 metų sausyje "Jedinstvo" (oficialiai – visuomeninė organizacija rusakalbių gyventojų teisėms ginti) šturmavo parlamentą, aktyviai dalyvavo užgrobiančios televizijos bokštą. Visi kaltinamieji buvo pirmose atakavusių valstybines instancijas gretose. Jie suimti beveik prieš pusantur metų.

ELTA

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

Kinija padės Kubai

Kinijos prezidentas Jiang Zemin, užbaigęs Seattle mieste Azijos – Ramiojo vandenyno valstybių vadų suvažiavimą, sustojo aplankyti Kubos prezidentą Fidelį Castro. Tai pirmas Kinijos vado apsilankymas Kuboje, kurioje nuo pat 1959 metų perversmo vyravo sovietų įtaka. Zemin pareiškė įsitikinimą, kad Kubos–Kinijos draugystė sustiprės ir pagyvės abiejų šalių bendradarbiavimas įvairiose srityse.

Kubai, šiuo metu pergyvenančiai ekonominę krizę, reikia paramos. Daug metų Kubos prekyba rėmėsi kitų komunistinių valstybių parama. Rusijos spaudoje buvo žinių, kad Kuba kainavo Sovietų Sąjungai daugiau 80 milijardų dolerių. Apie 85% Kubos eksportuojamų prekių eidavo į komunistinės šalies. Daugiausia Kuba

parduodavo cukrų. Pastaruoju metu, nutrūkus Maskvos paramai, Kuba nebegali pirkti žemės ūkiui reikalingų trąšų, neturi atsarginių dalių mašinoms, trūksta gazolino. Pernai cukraus derlius nusmuko iki 4.2 mil. tonų, kada gerais laikais Kuba užaugindavo iki 8 mil. tonų cukraus.

Lapkričio 19 Kinijos prezidentas aplankė Seattle mieste veikiančią Boeing lėktuvų statybos įmonę. Čia Jiang'as buvo šiltai priimtas, nes Kinija sudaro puikią rinką Boeing lėktuvams. Prezidentas Clintonas bandė švelniai pabarti Kinijos prezidentą dėl žmogaus teisių laužymo Kinijoje, tačiau Kinijos atstovai, irgi nepiktai, tuos kaltinimus atmetė, paneigdami, kad žmogaus teisės yra lauzomos ir pabrėždami, kad, jei ir būtų kokių laužymų, jų visur pasitaiko, ir tai esąs Kinijos vidaus reikalas.

Kinijos spauda pavadino prezidentų Jiang'o ir Clintono pirmą susitikimą "nauja pradžia" abiejų valstybių santykiuose. Pabrėžiama, kad JAV jau svarsto aukštosios technikos prekių: kompiuterių, satelitų ir pan. pardavimo Kinijai galimybes. Minima sąlyga – Kinija neturėtų pardavinėti raketų ir kitų ginklų kitoms valstybėms.

Kinija ir sportas

Užsienio korespondentai Kinijoje pabrėžia, kad daugiausia Kiniją užgavo ne importo – eksporto klausimai, bet Vakarų pasaulio nusistatymas prieš Olimpiadų žaidynių organizavimą 2000 metais Bejingio mieste. Kinija buvo pasirengusi skirti 8 milijardus dolerių įvairioms statyboms. Kai rugsėjo 23 Kinijos sostinėje lankėsi Tarptautinio Olimpino Komiteto (IOC) atstovai, Kinijos atstovai nurodė, jog Kinija turi 1.27 milijardo gyventojų, daugiau penktadalio viso pasaulio žmonių. Jei Olimpinė vėliava turi penkis žiedus, vienas tų žiedų atstovauja Kinijai, – kalbėjo kinų atstovai. Buvo nurodyta, kad Japonija rengė 1964 metų žaidynes, Pietų Korėja tą garbę gavo 1988 metais. Dabar, 2000 metais ateina eilė Kinijai. Kinų spauda pabrėžė tą progą, kad kinai jau prieš 4000 metų sportavo, pasižymėjo kaip imtynininkai, sunkumų kilnotojai, raiteliai. O 1992 metų žaidynėse Barcelonoje kinų sportininkai laimėjo 16 aukso, 22 sidabro ir 16 (Nukelta į 9 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

LIETUVOS EKONOMIKA KREIPIAMA Į RYTUS

Juozas Žygas

Tai vykdė ir toliau tebevykdo dabartinė Lietuvos vyriausybė, su Lietuvos Banko ir jo buvusiojo valdytojo R. Visokavičiaus ir kitų biurokratų pagalba. Prof. A. Štomas, kuris neseniai lankėsi Rytų Europoje ir Lietuvoje sako: "Viskas kas ten daroma yra neologiška, nepateisinama ir nesuprantama". Tai žodžiai žmogaus, kuris gerai pažinojo sovietinę santvarką ir pirmutinis, gal prieš dešimt metų, metė šūkį, kad Sovietų sąjunga greitai laiku subyrės. Tuomet, žinoma, niekas jo pranešystėmis netikėjo. Tad su tokio žmogaus nuomone reikėtų skaitytis.

Negeresnę nuomonę susidarė ir jaunesniosios kartos atstovas, beveik metus laiko Lietuvai talkininkavęs, Aidas Palubinskas. Jis padarė įdomų pranešimą "Ateities" savaitgalio metu Chicagoje, savo mintimis daug kur sutikdamas su A. Štomo išvadomis. Tai, kas šiuo metu vyksta Lietuvoje, mums yra labai sunku suprasti. Žinoma, mūsų nuomonių jie neklausia ir nesiklauso. Būtų keista netgi to ir norėti, jeigu jie neklauso nuomonių ir patarimų ekonomikos ir tarptautinio biznio specialistų, kurie bando Lietuvos vyriausybę arba atitinkamas žinybas konsultuoti. Išklausti tai išklauso, bet ir toliau savo daro, manydami, kad jie daugiau išmano. Tad ar bereikia stebėtis, jeigu Lietuva investacijų atžvilgiu yra paskutinėje vietoje atsidurusi.

Mūsų spaudoje gana dažnai tenka matyti, beveik "profesionalais" tapusių ragintojų, kurie skatina viską (tik ne savo) atiduoti Lietuvai. Visokia mūsų parama ar net visų fondų atidavimas, valstybiniu mastu be-

veik nieko nereikia. Turėtų išnaudoti galimybes pritraukti užsienio investicijas, bet Lietuva nuo to kratosi. O tik tokių užsieniečių investuotojų pagalba, būtų lengviausia į Vakarų rinką patekti. Bet čia jau vėl susidurtų su Lietuvos Banko vedama politika, kuris su doleriu, kaip "katė su pele" žaidžia. Lietuvos įmonės, kurios turėjo ryšius ir su Vakarais prekiaavo, turėjo didelius nuostolius. Kaip nuostolių neturės, jeigu dolerio kursas visą laiką šokinėjo. Popiežiaus lankymosi metu, buvo už dolerį teduodama tik 3.70 lt., o kitą dieną dar popiežiui Lietuvoje tebesant – jau mokėjo iki 4.30 lt. Toks žaidimas su valiuta, tėra geras tik keletai spekuliantų, bet ne valstybės ekonomikai. Tad kai kurios įmonės turėjo savo gamybą nutraukti, o kitos grįžti atgal į Rytų rinką.

Praėjus trejetai metų, Lietuvos ūkis dar tebėra tampriai prie Rusijos prištas. Padėtis nė kiek negerėja, bet dar blogėja. Anksčiau Lietuva turėjo savo rankose "mėsos ir sviesto" kortą, kadangi kai kurie Rusijos miestai, nuo Lietuvos tiekimų priklausė. O dabar ir to nebėra! Įvairios sutartys su Rusija tol galioja, kol jos yra Rusijai naudingos. Yra kažkokia slapta sutartis su "Lucoil" naftos koncernu, dėl Mažeikių rafinerijos eksplotavimo. Atrodo, kad "Lucoil" gauna dalį akcijų, už tai pasižadėjo kiekvieną mėnesį pristatyti po 500 tūkstančių tonų naftos. Atrodytų, kad tiekimas garantuotas. Bet, kaip žinome, prieš keletą savaičių staiga naftos tiekimą nutraukė. Kiek tokia sutartis yra verta? Pradedama aiškėti, kad nutraukimo priežastis, buvo nuo lapkričio 1 d. įve-

VLIKUI TĖSTI VEIKLĄ NEBEBUVO PRASMĖS

Juozas Vitėnas

Nors jau praėjo dveji metai, kai Vliko seimas Chicagoje nutarė, kad "Vliko veikla yra baigta", tačiau dar yra asmenų, kurie apgailestauja, kad tai buvo padaryta per anksti ir galvoja, kaip ją būtų galima tęsti. Pvz., šių metų birželio 27 d. Chicagoje buvę Vliko tarybos nariai buvo susirinkę "neformaliai minčių pasidalinimui" ir nutarė vėl susitikti ateinančiais metais (Draugas, 1993.7.13).

Vliko veiklos užbaigimą taip pat apgailestauja Antanas Kučys "Naujojoje Viltys" (1993 m. Nr. 24). Jis įrodo, jog buvo paskubėta tai padaryti, nes Vlikas dar nebuvo atlikęs savo įsipareigojimų pagal 1944 m. Vliko deklaracijos septintą straipsnį. Anot Kučio, pagal šį straipsnį "Vliko steigėjai savo siekiams nustatė dvi fazes: 1) nepriklausomybės atstatymą ir 2) atstatytoje valstybėje, panaikinus destruktivius bolševizmo elementus, įvesti demokratinių valdymąsi". Kučio teigimu, pirmoji fazė buvo įvykdyta, bet antroji dar ne, ir todėl Vliko veikla buvo per anksti užbaigta.

Čia reikia atsiminti, kad Vliko 1944 m. deklaracija buvo parengta okupuotoj Lietuvoj ir ji buvo taikoma Lietuvoj veikiančiam Vlikui. Vokietijoje atsikūrus Vlikas jau buvo užsienyje veikias, egzilinis Vlikas. Jo ryšiai su kraštu dėl žiaurios okupacijos buvo labai riboti ir todėl jis negalėjo deramai siekti įvykių raidos bei tiesiogiai vadovauti išsilaisvinimui krašte.

Netgi 1988 m., prasidėjus Lietuvoje išsilaisvinimo judėjimui – Persitvarkymo Sąjūdžiui, Vlikas į jį žiūrėjo įtariai ir nesijungė į jį. Tokiu būdu be Vliko vadovavimo ir net be jo vadovų dalyvavimo įsisteigė Sąjūdis, kuris 1989 m. kovo 14 d. laimėjo Aukščiausios Tarybos rinkimus ir sekančių metų kovo 11 d. paskelbė "Aktą dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo". Šiame akte buvo pareikšta; 1) "nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma

valstybė," 2) "Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktas ir 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo seimo rezoliucija dėl atstatytos Lietuvos demokratinės valstybės niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos valstybės konstitucinis pagrindas" ir 3) "Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kaip suvereninių galių reiškėja šiuo aktu pradedama realizuoti visą valstybės suverenumą".

Tai, 1990 m. kovo 11 d. aktu Lietuvos Aukščiausioji Taryba paskelbė, kad Lietuvos nepriklausomybė atstatyta ir demokratinė santvarka sugrąžinta, t.y. buvo įvykdytos abi fazės, kurias, anot Kučio, Vlikas buvo nustatęs savo 1944 m. deklaracijoje. Todėl tvirtinti, kad viena šių fazių – demokratijos įvedimas – prieš Vliko baigiamąjį seimą dar buvo neįvykdyta ir dėl to Vlikas turėjo toliau veikti, gali tik tas, kuris nepripažįsta 1990 m. kovo 11 d. akto.

Patys Aukščiausios Tarybos rinkimai, kurių teisėtumo ir demokratiškumo niekas neneigė, buvo aiškus įrodymas, kad krašte įvedama demokratija. Žinoma, ją visada buvo ir yra galima stiprinti bei tobulinti, bet tai nebebuvo egzilinio Vliko darbas, nes Aukščiausioji Taryba, atstačiusi nepriklausomybę, perėmė visos krašto valdžios vykdymą. Tuo būdu egzilinio Vliko, negrįžusio į Lietuvą, tolimesnis veiklos tęsimas neteko prasmės, nors Vliko veikėjai stengėsi įrodyti, kad jie tebeturi teisę kalbėti lietuvių tautos vardu ir vadovautis jiems suteiktu mandatu pagal 1944 m. Vliko deklaraciją. Pvz., Vliko valdybos pirmininkas dr. K. Bobelis, 1990 m. spalio mėn., apsilankęs Lietuvoje, per pasikalbėjimą su žurnaliste apie naujai išrinktą Aukščiausiąją Tarybą pasakė... "Mes ją gerbiame ir remiame, bet nemanome,

kad ji deramai atstovauja visų lietuvių (ir išeivijos) dvasiai", (Dirva, 1990 m. spalio 4). O dėl Vliko mandato dr. Bobelis laikėsi tokios nuomonės: "Mes laukiame to laiko, kuomet Vlikas savo veiklos mandata galės perteikti laisvai nepriklausomai Lietuvos vyriausybei, kai ji pati kontroliuos savo sienas ir bus pripažinta Vakarų valstybių". (Dirva, 1990 rugpjūčio 16 d.)

Nepaisant tokio aiškaus Vliko atsisakymo pripažinti naująją Lietuvos vyriausybę, Vakarų šalys pradėjo su ja užmegsti diplomatinis santykius. 1991 m. rugsėjo 10 d. Maskvoje įvykusioje Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje Lietuva buvo pripažinta pilnateise jos nare, o po savaitės ji tapo Jungtinių Tautų narė.

Taip įvykiams klostantis, Vliko vadovai pamatė, kad nebepatogu vadintis Vyriausiuoju Lietuvos Išlaisvinimo Komitetu ir pradėjo keisti jo anglišką pavadinimą – Supreme Committee for the Liberation of Lithuania. Pvz. Washington Post dienraštis 1991 m. sausio 13 d. įdėtą devynių Amerikos senatorių atvirą laišką prezidentui G. Bushui sponsoriu pasirašė: "VLIKAS – The Committee for the Liberation of Lithuania". Tai, pavadinime iškrita "Supreme" ir atsirado "VLIKAS". Panašiai Vliko vardas buvo sudarkytas Vliko memorandume, kuris buvo įteiktas Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos dalyviams Maskvoje 1991 m. rugsėjo 10 d. Šiame angliškame tekste Vlikas taip rašomas: "Committee for the Liberation of Lithuania (VLIKAS)", o pasirašytas tokiu būdu: "Dr. C.K. Bobelis, Chairman, VLKAS". Toks Vliko pavadinimo sudarkymas svetimų šalių pareigūnams galėjo sukelti abejonių, ar tai yra raštas to paties komiteto, kuris vadinosi Supreme Committee for Liberation of Lithuania, ir tuo sumenkinti patį Vliko raštą.

(Nukelta į 7 psl.)

Waterview Properties
of the Palm Beaches, Inc.

MLS

Ray Staškūnas

LICENSED REAL ESTATE BROKER

11501 Ellison Wilson Road
North Palm Beach, FL 33408
SE Corner of PGA Bridge

407-622-5000
407-626-6562 res.
407-622-5966 fax

FOR YOUR FLORIDA REAL ESTATE NEEDS!!!

CALL 1(800) 369-7355

damos vizos. Ir tai, buvusiems Sovietų imperijos piliečiams, viza kainuoja tik 5 dol., kadangi jie yra "savi", o mums "svetimšaliams" viza kainuoja 50 dol. Kuomet NVS gyventojams yra teikiamos privilegijos, ar galime tai pavadinti žingsniu į Vakarus?

IŠ ILGOS KELIONĖS GEN. S. RAŠTIKIO ŠEIMA GRĮŽTA NAMO

(Palydų išskilmėse pasakytos kalbos
spausdinamos kiek sutrumpintos. Red.)

Lapkričio 14-tą, sekmadienį, Los Angeles ir apylinkių lietuviai susitelkė Šv. Kazimiero bažnyčioje ir po to salėn, dar kartą pagerbti ir atsisveikinti su Lietuvos Divizijos generolu Stasiu Raštikiu ir jo žmona, kurių palaikai trečiadienį, lapkričio 17-tą, iš Los Angeles perkelti į Lietuvą.

Akademiją – atsisveikinimą, asistuojamą ramovėnų, birutiečių ir šaulių, surengė garbės gen. konsulas Vytautas Čekanauskas. Tėvų pelenus namo palydėti iš Lietuvos atskrido Raštikių dukros Meilutė Alksnienė ir Laimutė Dobrovolskienė, lydimos Lietuvos Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos leitenanto Algirdo Gulbino.

Atsisveikinimo žodį tarė: garbės gen. konsulas Vytautas Čekanauskas, Šv. Kazimiero parapijos klebonas emeritus, prelatas Jonas Ku-

čingis, Ramovėnų Pirm. Antanas Mažeika, šaulių pirm. Kazys Karuža, birutiečių pirm. Danguolė Navickienė, Lietuvos gen. konsulas New Yorke Leonas Kučinskas, Lietuvos Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos leitenantas Algirdas Gulbinas. Solistė Janina Čekanauskienė pagiedojo "Anapus Saulės", sol. Rimtautas Dabšys "Kaip grįžtančius namo paukščius". Jiems akompanavo Viktoras Ralys. Aktorius – režisierius Algirdas Žemaitaitis deklamavo Bernardo Brazdžionio poeziją. Atsisveikinimas užbaigtas visiems giedant Lietuvą brangi ir Lietuvos Himną.

Visas generolo Stasio Raštikio ir žmonos Elenos Marijos palaikų perkėlimo išlaidas finansavo Lietuvos valdžia.

Rūta Sakienė

KONS. V. ČEKANAUSKO KALBA

Per daugiau kaip pusę šimto metų daug brolių ir sesių lietuvių užbaigė savo žemišką kelionę toli nuo gimtojo krašto; vieni žiauriuose tremties salygoje, kiti kalėjimuose bei koncentracijos stovyklose, treči – laisvame pasaulyje. Atsisveikindami su jais mes dažnai sakydavome – tebūnie tau lengva šios svetimos šalies žemėlė.

Dabar ilgai lauktam laisvės pavasariui ir vėl sugrįžus į mūsų gimtuosius namus, pradėjo grįžti ir po pasaulį išblaškyti jos vaikai. Deja, likimas taip lėmė, kad tos ankstyvosios kregždės buvo ne tvirtieji ažuolai išrauti iš gyvosios žemės, bet tik jų betūnyjantys kaulai, kuriems svetima žemė niekuomet nebuvo nei miela, nei lengva...

Štai kad ir šiandien, susirinkome mes į šį lietuvišką židinį, prisiminti ir galutinai atsisveikinti su dviem mūsų tautai didžiai nusipelnusiais ir daug dėl jos kentėjusiais asmenimis, kurių paskutiniai žemiški palaikai tuojau grįš į tėvynę prie artimųjų; į tėvynę – su kuria likimas taip skaudžiai juos išskyrė.

Tai daugiau kaip aštuoni metai Šv. Kryžiaus kapinėse ilsintys Lietuvos divizijos generolo Stasio Raštikio, ir beveik keturi metai – jo žmonos Elenos Marijos, kūnai.

Savo atsiminimuose "Kovose dėl Lietuvos" pirmo tomo įžangoje gen. Stasys Raštikis rašo:

"Skaitykite mieli bičiuliai, šiuos seno kario atsiminimus, skaitykite ir supraskite jį. Tegul iš mano darbų ir klaidų pasimokys

Generolas Stasys Raštikis šventinėje uniformoje.

mano tautos broliai, ypač mūsų jaunimas ir būsimieji nepriklausomos Lietuvos kariuomenės kariai".

Ilgą, sunkų ir skaudų gyvenimo kelią praėjo gen. Raštikis. Gimė jis krašte kuris dar nešė sunkią caristinės Rusijos priespaudą. Neteko jam būti Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atstatymo formuotoju, bet, tai įvykus, jį jau matome naujai organizuojamoje Lietuvos kariuomenėje tai nepriklausomybei apginti. Kovose su bolševikais sunkiai sužeistas, tampa karo belaisviu.

Grįžęs iš nelaisvės jis pašvenčia savo gyvenimą pirmajai meilei – Lietuvai. Per trumpą 19 metų laikotarpį, šis jaunas, kilimu nuo Kuršėnų, vaikiną pasiekia aukščiausią viršūnę savo pasirinktoje profesijoje – kariuomenėje, tapdamas jos vyriausiu vadu. Gi, valstybės politiniame gyvenime, krašto apsaugos ministeriu.

Tačiau, kaip ir visai lietuvių tautai, nebuvo lemta ir šiam talentui pilnai pasi-

reikšti, nes galingų ir klasčių kaimynų planuose, Lietuvai buvo numatytas kitoks likimas, žiauresnis kaip dar bet kada. Jis asmeniškai palietė beveik kiekvieną šeimą Lietuvoje, juo labiau neaplenkdamas gen. Raštikio šeimos...

Šiandien ir vėl mes jaučiame tokį pat liūdesį, kaip ir anais dviem kartais lydami juos į tą laikiną amžino poilsio vietą – Šv. Kryžiaus kapines. Šiandien mūsų širdys ir vėl yra sunkios prisiminus, kad ateityje, lankant šias kapines, pasigesime šių dviejų taurių lietuvių žemiškų palaikų, kurių paminklinėje lentutėje buvo labai kuklus, bet mums giliai prasmingas užrašas: Lietuvos Div. Generolas Stasys Raštikis, 1896-1985 ir Elena Marija Raštikienė, 1903-1990.

Tepriglaudžia jūsų pelenus tėvynė Lietuva globai, kuriems po savuoju dangum laisvėje gyvenančioje ir laisve kvėpuojančioje žemėje, bus gera ir ramu ilsėtis.

PRELATO J.B. KUČINGIO RELIGINIS ŽODIS

1917 m. Fatimos Marija, apsiareiškusi Portugalijos kalnų piemenėliams ragino tikinčiuosius melstis už Rusijos atsivertimą, daryti atgailą ir kasdien kalbėti Rožinį. Tada Rusija atsiver-

sianti ir būsia išvengta karo. Ar ši Marijos pranašystė išsipildė, spreskite patys?

1944 m., sugrįžusi komunistų okupacija ir trukusi beveik 50 metų atnešė Lietuvai begalinius dvasinius ir materialinius nuostolius. Kelios dešimtys tūkstančių lietuvių, patyrę pirmosios rusų okupacijos žiaurumus ir norėdami išvengti mirties bei Sibiro tremties, pasitraukė į Vakarus ne kapituoluoti, bet pakeisti frontą, kad būdami laisvėje, galėtų padėti savo pavergtai Tėvy-

nei, būti jos laisvės balsas svetur.

Mes, tremtiniai, pasitraukdami iš Lietuvos, išsinešėme tik savo gyvybę, kūną, bet mūsų meilė ir širdis liko Lietuvoje.

Ir kas būdinga, ką šį tėvynės ilgesį nepajėgė užvožti net svetimos žemės kapų velėna. Lietuvis – išeivis ir kape gulėdamas jaučia Lietuvos žydinčių sodų kvapą, mato tolimos tėviškos liepas, jaučiasi nelaimingas, gulėdamas po svetimu medžiu.

Štai pora pavyzdžių, kaip tremtinys, gulėdamas kape toli nuo tėvynės, kalba Poeto Br. Brazdžionio lūpomis:

"Ne čia norėjau atsigulti
Po svetimu medžiu...
Regėt gimtinę nors iš tolo
Leisk, Viešpatie, meldžiu.

Norėjau Lietuvoje ilsėtis,
Su protėviais, tėvais,
Šventuos kapelius Žemaitijos
Po šlamančiais klevais"

1990 m., Gerasis Dievas, kaip senovėjo nuo Sinajaus kalno prašnekino ir Lietuvą ir pradėjo dalinti savo dovanas, kurių Lietuva klūpščiuodama laukė beveik pusę šimto metų. Gedimino pilies bokšte, toje šventiausioje Lietuvos vietoje, suplėvesavo trispalvė Lietuvos vėliava, Lietuvos šventovių bokštuose sujudėjo varpai, skelbdami padėką Dievui. Per visą Baltiją nuo Vilniaus iki Talino išsiliejo gyvybės upė, kur sujungtos ir iškeltos rankos turėjo vieną mintį, vieną tikslą, parodyti pasauliui, kokie mes esame stiprūs, kai mus visur vienija vienas tikslas: – laisva ir nepriklausoma Lietuva.

Šiandien mūsų telkinyje, Amerikos Vakarų lietuvių salėje, vyksta istorinis įvykis: Gen. Stasys Raštikis, vienas iš garbingiausių Lietuvos karių, nepriklausomybės kovų savanoris, išgulėjęs po svetimos žemės velėna 9-rius metus kartu su savo mirusia žmona Elena grįžta į savo gimtąjį kraštą, į laisvą ir nepriklausomą Lietuvą amžinam poilsiui.

Baigiu šį savo religinį žodį Juozo Grušo Barboros Radvilaitės žodžiais, kurie labai tinka į Lietuvą išvežant Gen. St. Raštikio palaikus:

"O Lietuva! Mano meile! Bausk Mane, jeigu tarp deimantų yra Bent lašas kraujo. Išganyk mane, Jei deimantuose šviečia meilė tau. Per amžius būk laisva, o Lietuva. Ir būk visiems teisinga ir gera. Kai valanda išmuš, priklausk mane"

Urnas su Stasio Raštikio ir jo žmonos Elenos Marijos palaikais neša kariūnai. Už jų eina Raštikio dukros ir kiti giminės Raimundo Šuikos nuotr.

PATRIA

2638 W. 71 St., Chicago, IL 60629,
tel. (312) -778-2100

Didelis pasirinkimas dovaninių bei buitinių prekių, pageidaujama ir Lietuvoje. Dėl specialiai sumažintų kainų klausykitės Šluto radijo valandos sekmadieniais nuo 7 iki 8 val. ryto, 1450 AM banga.

ATSISVEIKINANT SU RAMOJUM, VLADU BŪTĖNU 1923-1993

Antanas Dundzila

Telefono vielomis iš Chicagos atlėkė žinia: numirė Vladas Būtėnas. "Vėl paviliojo auką kapai", mintyse pakartočiau Maironio žodžius. Tačiau apmąstant šią mirtį, jokios Maironio eilėraščio romantikos nesijautė. Jautėsi liūdėsysis ir koks tai apmaudas. Su Vl. Būtėno mirtimi mūsų visuomenė vėl buvo apiplėšta: netekome visuomenėje gerai žinomos, ypač informacijos srityje gražiai pasidarbavusios, asmenybės.

Vl. Būtėnas jau šį pavasarį savo ateitį aiškiai žinojo. Gegužės 15 d. tuo reikalu man specialiai skirtame laiške, šalia pataloginių faktų, jis štai ką rašė: "...Kaip ten bebūtų, mano dienos šiame pasaulyje nebe ilgos... Taip tokia gaida, ne labai linksma, skamba mano reikalai..." Su tuo laišku jis atsiuntė du lapus žinių apie save, "...kad po mano mirties galėtumėt šį tą autentiškesnio DIRVAI ar kur kitur parašyti".

Laišką gavęs, aš dar nemaniau, kad apie jį teks rašyti taip greitai. Žinojau, kad liepos pradžioje jis pasidavė sunkiai operacijai. Vl. Būtėnas po šios operacijos nebepasveiko, tinkamai neatsigavo. Lapkričio 7 d. jis mirė.

Velionis gimė 1923 gruodžio 2 d. Biržų apskrityje. Prie savo gimtinės jis buvo nepaprastai prisirišęs. Dažnai minėdavo kilimo vietą, vis pabrėždavo kiekvieną bičiulį, iš tų apylinkių kilusį. Savo rašytojo ir žurnalistų veiklai slapyvardį pasirinko irgi iš gimtinės vietovių: Ramojus yra 12 km. ilgio upelis Biržų apskrityje, Mūšos intakas. Šio upelio vardą visai netikėtai užtikau enciklopedijoje. Velionis augo pašto tarnautojo šeimoje, mokėsi Panevėžyje, nuo jaunystės pamėgo spaudą.

1945 m. pabėgėlių stovykloje baigė mokytojų kursus, pradėjo mokytojauti ir rašyti poeziją. Savo poezijos Vl. Būtėnas nevergina ir teigia, kad jo pirmąją ir paskutinę, rankraščio teisėmis jau Amerikoje išleistą, poezijos knygą sukriūkavo būsimojo politinių mokslų žymūnas Vytautas Vardys... V. Vardžio patarimą Vl. Būtėnas priėmė ir metėsi į žurnalistiką. Jo žurnalistikos vienu iš didžiųjų paskatinimų buvo 1952 m. Chicagoje dienra-

čio DRAUGE suorganizuotas, Loyolos universiteto globojamas, žurnalistikos seminaras.

Amerikoje pradžioje dirbdamas sunkų, juodą fabriko darbininko darbą, vis labiau išitraukė į spaudą. Pats teigia, kad nuo 1950 m. yra parašęs šimtus reportažų. Aš tuos "šimtus" skaityčiau keliais tūkstančiais. Išitraukė į "Dainavos" ansamblio, Chicagos vyrų choro – vėliau Lietuvių operos, teatro spektaklių ir dainų švenčių propoguotojų eiles. Išeivijai tai suprantama, bet dabar

A.a. Vladas Butėnas ir Dirvos bendradarbis Antanas Dundzila Lietuvos Ambasadoje Washingtonė.

vis daugiau iš Lietuvos atvykstančiųjų labai būtina paminėti, kad tą viską Vl. Būtėnas darė atliekamam nuo tiesioginio darbo laikui. Tas "atliekamam nuo tiesioginio darbo laikui", aišku, nebuvo tik Vl. Būtėno likimas, nes tokių visuomeninkų bei kultūrininkų išeivija irgi turėjo šimtus.

Aš pats su Vl. Būtėnu "susipažinau" perskaitęs jo pirmąją asmenišką karo nuotykių knygą, "Lenktynės su šetonu". Tiesa, ši knyga, kaip ir kitos, buvo pasirašyta Ramojaus slapyvardžiu, kurį tačiau visi žinojo. Ramojus tapo antrąja V. Būtėno pavarde. Tos, 1956 m. išleistos knygos laida išsi-pardavė per metus laiko. Tai irgi neeilinis išeivijos knygų rinkos rekordas. Išeivija Vl. Būtėną mielai skaitė. Knygos krikštynose dalyvavęs aprašyto žygio bendradalyvis Marijus Katiliškis Vl. Būtėnui tada ("prie alaus stiklo") parei-

kė, kad ir jis tokią knygą rašys. Savo pažadą Katiliškis ištesėjo: turime jo klasikę, 1958 m. pasirodžiusią "Išėjusiems negrįžti".

Šalia periodikos Vl. Būtėnas 1960-78 m. laikotarpyje parašė ir išleido dar net keturias knygas.

Pasinaudodamas didele Br. Kviklio biblioteka, kurioje suplaukdavo daug knygų iš Lietuvos, tarp jų ir propagandinę, partizanus banditais linksniuojanti, "Faktai kaltina" knygų serija, Vl. Būtėnas tą medžiagą persijojo, tinkamai interpretavo ir paruošė du toms "Kritusieji už laisvę". 1967 – 1969 m. laikotarpiu tai buvo kaip kokia mažoji partizaninių kovų ir veidų enciklopedija. Gal charakteringa, kad po šių Vl. Būtėno knygų pasirodymo, bolševikinių "istorikų" ruošiama "Faktai

kaltina" serija Lietuvoje sustojo: Vl. Būtėnas savo išvalgumu atskyrė pelus nuo grūdų ir, paėmęs esminius bolševikų skelbiamus faktus, paruošė visai kitoki leidinį! "Kritusieji už laisvę" dar ir dabar naudingi, atydziai skaitant šiandieninę, Lietuvoje leidžiamą "Laisvės kovų archyvo" medžiagą.

Vysk. V. Brizgio paprašytas, Vl. Būtėnas paruošė ir "Krikščionis gyvenime" leidykla išleido "Dabarties kankinių" tomą, kuriame aprašytas Lietuvos tikinčiųjų kryžiaus kelias okupacijose. Tai didelis, kuo ne šventas autoriaus įnašas į pasaulinio mąsto žmogaus teisių, religijos persekiojimo temą. Sąmoningai stengdamasis apsaugoti Lietuvoje gyvenančius savo gimines, Vl. Butėnas šį leidinį išleido Mato Raišupio slapyvardžiu. Matote, išeivijos Ramojų bolševikai jau pažinojo.

Neeilinis ir nepaprastai

įdomus išėjo Amerikos lietuvių bibliotekos leidyklos leidinys – beveik albumas apie Pensilvanijos lietuvių angliakasių. 1972 ir 1973 foto menininkas Algimantas Kezys, folkloristė Elena Bradūnaitė – dabar Aglinskienė ir Vl. Būtėnas lankė senųjų lietuvių imigrantų telkinius Pensilvanijoje ir, tų kelionių rezultate, išleido didelę, kultūros istorijai reikšmingą knygą.

1978 m. Vl. Būtėnas su žmona atsisveikino su Chicago, kurioje išgyveno 28 metus ir išvyko dirbti Amerikos Balso redakcijon į Washingtoną. Šiame laikotarpyje pergyveno paralyžium grąsinantį priepuolį, pareikalavusį atydesnio gydymo. Išdirbęs valdžios tarnyboje iki 1992 sausio 1 d., išėjo į pensiją ir po to greitai grįžo Chicagon.

Dar iš Washingtono DRAUGE yra skelbęs savo svarbesnius išpūdžius ar atsiminimus, pavadintus "Dienai riedant vakarop". Tai buvo įdomūs Vl. Būtėno spalvingo būrelio draugų pirmųjų metų vaizdai Amerikoje. Washingtonė 1991 aktyviai dalyvavo Marijos šventovėje įrengtos lietuvių koplyčios jubiliejaus ruošimo darbuose. Visą laiką palaikė tamprius ryšius su laikraščių redakcijomis, iš jų gaudamas net konfidencialiai atrodančius raštus, liečiančius tų laikraščių vidaus rūpesčius. Kurį laiką reguliariai bendradarbiavęs DIRVOJE, paskutiniaisiais savo gyvenimo metais Vl. Būtėnas vėl susikaupe DRAUGE ir DIRVOJE, DRAUGE skelbdamas savo savaitinius "Horizontus". "Horizontai" sustojo prieš 1993 m. operaciją. Paskutinėje jų skiltyje tilpo jo paties užuomina apie ligą ir operaciją.

Visuomenė Vl. Būtėną 1973 m. atžymėjo žurnalistine \$1,000.00 premija, kurios mecenatu buvo kun. J. Prunskis. Iš asmeninių bruožų: 1953 m. sukūrė šeimą su Dalia Meškauskaite, užaugino du sūnus – Gintautą ir Eugenijų.

Vl. Būtėnas su didele asmenine šiluma minėdavo daugelį lietuvių rašto žmonių, su kuriais jam teko bendrauti. Šalia anksčiau suminėtyjų, savo testamentiniame laiške jis išvardija šiuos: Stasį Laucių, Jurgį Jankų, Joną Minelgą, Salomėją Narkeliūnaite, Juozą Laučką, Aleksandrą Merkeilį, Simą Urboną, J. Petrėną – Tarulį, J. Tysliavą, A. Baroną, Algimantą Mackų, Gr. Tulauskaitę, J. Vaičiūniene, St. Pilką, spaustuvininką M. Morkūną.

Išėjęs iš juodo fabriko darbovietės, Vl. Būtėnas dirbo linotipininku "Naujie-

nų", M. Morkūno, ir "Draugo" spaustuvėse. Išeivija perskaitė daug Vl. Būtėno rankomis surinktų tekstų mūsų knygose ir laikraščiuose. Pagaliau 1967 m. rudenį pateko į galingą spaustuvininkų sąjungą ir pradėjo dirbti didžiųjų Chicagos dienraščių spaustuvėse, kur susipažino su profesionalų amerikiečių redaktorių darbu. Čia išdirbo iki išvykimo į Washingtoną.

Savo knygose Vl. Būtėnas yra originalus ir dalykiškas. Reportažuose jis buvo gyvenimiškas, ribodavosi pro jo akis riedančiais dienų įvykiais. Nors būdamas pozityvus ir stengdamasis daugumai skaitytojų įtikti, retkarčiais savo komentarais visai nekalta "užkliūdavo" kai kuriems. Aš pats esu jį spaudoje "gynęs" nuo hmm... vieno daktaro žmonos, viešai draudusios jam kištis (nes jis nepriklausė ateitininkams) į jos varomą ir skelbiamą projektą "laisvojo pasaulio lietuvių" DRAUGE. Gi, kai Chicagos tėvų jėzuitų sukviesti, kūrėme pasauliečių vadovaujamo Jaunimo Centro gaires, tai, iš Washingtonė tada jau gyvenančio V. Būtėno irgi gavome pylos, kad, pagal jį, norime iš jėzuitų jaunimo Centrą atimti... Paskambinus iš Chicagos į Washingtoną Vl. Būtėnui, visą padėtį paaiškinti neužteko: teko iš Chicagos jam siųsti mūsų posėdžių protokolus, kol jis, šiek tiek apsiraminęs, DRAUGE savo pareiškimus atšaukė... Šiame epizode ypatingai pabrėžiu tai, kad jis savo nepagrįstas išvadas spaudoje atšaukė.

Abejočiau, ar nuo kokių 1950 m. išeivijoje ėjo laikraštis, kuriame Vl. Būtėnas nerašė. Aišku, nerašė į anais laikais Chicagoje dar vegetavusią bimbinkų spaudą. Ypač daug rašė DRAUGE. Rašė daug DIRVOJE ir kituose. Spaudos darbe jis nepripažino kokių nors ideologinių ribų. Jis tarnavo lietuvių visuomenei. Tą paskutinį sakinį galima dar patikslinti: jis tarnavo lietuvių visuomenei iki pat savo paskutinės operacijos dienos, 1993 liepos pradžioje.

Kartoju: "Amžiną atilsį jam!" Bet, šalia amžino atilsio maldos, negaliu atsi-kratyti minties, kad, su Vl. Būtėno mirtimi, mes vėl buvome apiplėšti. Tokiems apiplėšimams įmonės draudimo sutarčių nepardavinėja.

(1993-XI-20)

Visiškai ne taip

DAR KELETAS ŽODŽIŲ APIE
KRAŽIŲ SKERDYNES

Vincas Trumpa

Uolusis "Dirvos" bendradarbis p. J. Žygas nusi-skundžia, kad gerokai laiko praeina, kol jo rašiniai patenka į skaitytojų rankas. Šitas "Dirvos" skaitytojas (ir šio toks bendradarbis) kartais norėtų, kad kai kurie J. Žygo vedamieji visiškai nepakliūtų į "Dirvos" puslapius. Toks yra jo paskutinis vedamasis apie tariamai beveik užmirštą Kražių žudynių šimtmetinę sukaktį ("Dirva", 1993 m. lapkričio 11 d.). Iš kur staiga atsirado "Kražių žudynės", jeigu jau tada, prieš 100 metų, ir vėliau visas svietas įprato kalbėti ir rašyti tik apie Kražių skerdynes.

Netiesą J. Ž. skelbia, kad apie jas niekas nekalba. Apie Kražių skerdynes daug rašo ir rašys Lietuvos spauda, tos sukakties minėjimai rengiami ne tik Kražiuose, bet ir kitur Lietuvoje. Be abejo, ji negalėjo užgožti nei V. Putino – Mykolaičio šimtmetinės. Nei istoriko Simono Daukanto dvišimtmetinės sukakties, kurios taip pat išpuolė į tuos pačius 1993 m.

Idomu, kad apie tas barbariškas Kražių skerdynes nuostabiai daug rašė jau tada, prieš šimtą metų, ne tik lietuviai, bet ir visas platusis pasaulis. Dėl to labai nepatogiai pasijuto ir šviesesnioji Rusijos visuomenė, kražiečius maištininkus stijo ginti geriausi rusų advokatai, o naujasis caras Nika-

lojus II amnestavo ir visus tuos, kuriuos teismas buvo nuteisęs palyginti lengvomis bausmėmis. Idomu taip pat, kad apie Kražių skerdynes nebijota tiesos žodį pasakyti net ir sovietinės okupacijos metu, žinoma stengiantis visą bėdą suversti ant carinės valdžios, kaip, pavyzdžiui, matyti iš gana objektyvaus straipsnio Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos 6-tajame tome (Vilnius "mokslo", 1980 m.).

J. Žygo įtarinėjimai apie dabartinės Lietuvos valdžios nenorą, ar net baimę kalbėti apie Kražių skerdynes tėra tik vedamojo autoriaus spėliojimas, neparemtas jokiais duomenimis. Visiškai be reikalo, man atrodo, jis ironizuoja ir apie Lietuvos kitakalbius, kurie, esą, "dabartinės vyriausybės rūpestis". Kitakalbių, arba etninių mažumų klausimas yra ne tik visos Lietuvos, bet gan greit ir viso pasaulio rūpestis. Negi kas nors norėtų, kad ir Lietuvoje atsitiktų kas nors panašaus, kaip Gruzijoje ar Bosnijoje. Teisingai J. Ž. galvoja, kad "skausmas gali į neapykantą pavirsti", bet ar ne į tą jis tuo savo straipsniu ir veda. Dėkui Dievui, beveik per visą savo ilgą istoriją Lietuvoje mokėjo ir sugebėjo palyginti gerai sugyventi ne tik įvairios tautybės, bet ir įvairios religijos.

Gerai, kad J. Ž. pacitavo iš ano meto "Žemaičių ir

Lietuvos apžvalgos" paraginimą, kaip kražiečiai turėtų ginti savo bažnyčią. Būtų dar įdomiau, jeigu jis būtų atskleidęs, kaip tas katalikiškas laikraštis reagavo į pačias Kražių skerdynes. Kadangi dėl tų skerdynių Vatikanas tylėjo, nedrįso per daug atkaklios pozicijos užimti ir "Apžvalga".

Daug drąsesnis šiuo atžvilgiu buvo dr. Vinco Kudirkos "Varpas". Plačiai aprašęs visą Kražių skerdynių istoriją, apeliuodamas į viso pasaulio sąžinę, jis savo straipsnį užbaigė tokiais žodžiais: "Veltui dairysimės po pasaulį – neužtiksimė jau niekur tokių nežmoniškų faktų, kaip Kražiuos. Toks atsitikimas galimas tik po priegloba sosto, ant kurio sėdėjo Ivan Groznij. Žilųjų gadynių garsūs Neronai gėdinkitės prieš Baltąjį Carą – jis pralenkė jus!"

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirm. Bronius Nainys ir Bronė Nainienė Lietuvių Fondo metiniam pokylyje 1993. XI. 6 d.

KĄSNIS
JUODAI DIENAI

Kazys Simanonis

Dirvos konkurso pirmos premijos laimėtojas

– Vyrai, baikit mušti "ripką"! – šūktelėjo senis Mykolas, kištelėjęs galvą pro vartus. Ar nematote, kad jau galvijus pargena?

– Ė, om, dėde, matom! Tuoj užbaigsim, tik Petriokui "kylą" įvarysim – tegu nelenda taip arti.

– Ko taip anksti pargena – dar saulė nenusileido?

– Šiandien taip reikia, – Mykolas išėjo į gatvę ir batu prispaudė Petrioko atmuštą, ties jo kojomis riedančią ripką.

Du būreliai pusbernių, bambėdami ir vis dar įnirtingai mojuodami lazdomis, skirstėsi. Su senuoju Mykolu nepasiginčys – jis žino tvarką. Viskam savas kas.

Šiandien Žolinių atleidai. Nuotaika Dagilių kaimė neįprasta: kurie-ne-kurie net alaus pasidarę, gimines ir kaimynus vaišina, kiti, laukdami iš ganyklos grįžtančios bandos, šiaip sau šnekučiuojasi. Kažkur girdisi tyli merginų daina, skamba juokas.

Pas Rastenienę groja gramofonas. Tokios brangenybės kaimė daugiau niekas neturi, o ir Rastenienė paleidžia jį tik kai kurių švenčių proga: pastato ant stalo, iškiša pro langą ilgą, platėjančią dūdą, ir amerikoniški maršai pasklinda po visą kaimą. Anksčiau būreliai vaikų ir merginų spiedavosi ties jos kiemu pasiklausyti, dabar tapo oresni,

nebesizemina žiopsodami, o klausosi žavinčių melodijų savo gonkuose: Rastenienė gyvena pačiam vidury kaimo, o kai vakaras tylus, girdėti visur, net pas Galinį; net ir paaugliai savo šūkalojimais jų nenustelbia.

Galvijų ir avių banda, išnėrusi pro siaurą erkėtinų vielų užtvartą, nutiestą nuo pat miško iki kaimo, veržiasi gatve, sukeldama dulkių sūkurius. Kiekviena karvė ar telyčaitė žino savo mygį: ten jų laukia papildomas buroklapių davynys ar miltai užtrintas gėralas, visuomet vanduo. Nepaklysta ir avys: senosios ties savo vartais, garsiai bliaudamos išsiveržia iš būrio, o eriuakai, atsiliepdami plonais balseliais, ištikimai seka paskui jas. Tik ragoti avinai, kitų meilių balsų suvyloti, retkarčiais nuklysta į svetimą kiemą. Tada piemu, pasigavęs už ragų, jį jote parjoja, mat avinas kaip ir ožys tempiamas spyriojasi.

Pamažu gatvė nurimsta,

prasideda bruzdesys kiemuose. Moterys, o ypač merginos skuba pamilžti karves, kad supilsčiusios pieną, panardinusios bido-nėlius į šulinį ar šalto vandens kubilą, suskubtų į vakaronę. Tuoj, tuoj gramofono muziką pakeis armonikos garsai Galinio kieme, ir nė vieno jauno nebesulaukysi namuose.

Kruta, skuba ir Rastenienės samdiniai: jau pagyvenusi Ona eis nors paspokso-ti, o dar jaunas bernas Domas tikisi pašokinti ne vieną. Jis velkasi naujus marškinius, rišasi naują spalvotą kaklaraištį, aunasi šventinius aulinius batus.

Pati Rastenienė niekur neskuba: ji palengva atsuka gramofono dūdą, uždaro langą ir rausiasi virtuvės spintelėje. Šiandien ji kaip niekada išsipusčiusi, pasipuošusi madingai, miestietiškai: marga šilkinė palaidinė, ilgas, juodas, plonos vilnos sijonas, žvilgantys lako bateliai.

rum novarum enciklika, paskelbta dar prieš Kražių skerdynes (1891 m.) padėjo pagrindus naujai, pažangiai ir labiau demokratiškai Katalikų bažnyčios socialinei politikai. Į ją atsirems ir Lietuvos krikščionių demokratų partija, susiorganizuoti XX a. pradžioje. Be to negalima pamiršti, kad Vatikanui visados rūpėjo ir dabar teberūpi daug svarbesnis klausimas, – Rytų bažnyčios (pravoslavijos) suartėjimas su Katalikų bažnyčia. Šiuo atžvilgiu ypač viltingai atrodė kai kurie garsaus ano meto rusų religijos filosofo Vladimiro Solovjovo (1853-1900) raštai. Nesunku suprasti, kad tokių didelių problemų akivaizdoje Kražių skerdynės tebuvo palyginti smulkus dalykas. Tikrai dėl Kražių skerdynių "nebraškėjo" nei caro sostas, kaip bando įsivaizduoti J. Žygas.

Domas jau pasiruošęs išeiti: dar tik susišukuos storas, nepaklusnias garbanas, kokių kaime nė vienas neturi, užsidės šventinę kepurę. Viskas.

Rastenienė jį pasitinka priemenėje:

– O tu, Domai, šiandien pabūtum namuose... Su manim pabūtum: Ar ne gana prisišoki su kitomis?

– Tai kad tokia šventė... Tokių vakaronių retai tebūna.

– Bus, dar bus. Užėik pas mane – nesigailėsi.

– Tai kad...

– Užėik, sakau!

– Kaip liepsi. Gal tik trumpam...

Domas seka paskui Julioną Rastenienę ir smagsto akimis jos nors jau nebejauną, bet dar ganėtinai tiesią, stuomeningą figūrą, aukštai pakeltą krūtinę, ant viršugalvio susuktą storą juodą kasą. Būtų nieko sau moteris, tik veidas nedailus, kampuotas, raukšlės jau raizgosi paakiuose ir kaktoje. Jai

AŠTUNTAME MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUME

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvoje, net neatsižvelgiant į tai jog Lietuva buvo okupuota ir visos okupanto investicijos į Lietuvą buvo daromos su pilna okupanto rizika. Apie besivystančius įvykius Lietuvoje Vytautas Landsbergis pažadėjo kalbėti sekančiame simpoziume ar susirinkime, kurie turėtų būti greitai surengti.

Laikinosios vyriausybės ministras Adolfas Damušis išreiškė pageidavimą jog Lietuvoje būtų įvesta Lietuvai lojalumo priesaika. Mes turim išvengti likimo, kada nekaltieji buvo varomi į mirtį.

Stasys Lozoraitis savo trumpame žodyje pasidžiaugė Lietuvos viršmilijoniniu politiniu užnugariu išeivijoje. Išeiviai turi pilną teisę į Lietuvos pilietybę ir tuo pačiu į dvigubą pilietybę. Nors yra šiandien didelės realios grėsmės Lietuvos nepriklausomybei, net ir Rusija nebegalės atkurti savo politinio monolito. Jis paragino išeivius ir toliau stovėti Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės sargyboje, kur išeivijos dauguma jungtusi su 40% Lietuvos demokratijos remėjų balsotojų.

VLIKUI TĖSTI VEIKLĄ...

(Atkelta iš 3 psl.)

Jei Vliko vadovams buvo jau nebeatogu vadintis tikruoju savo vardu, tai be abejo jiems buvo aišku, kad Vlikas jau yra atlikęs savo vaidmenį. Todėl Vliko seimas 1991 m. lapkričio 2-3 dienomis teisingai nutarė jo veiklą baigti, bet tai buvo padaryta ne per anksti, o jau pavėluotai.

Nepaisant to, kad Lietuva išsilaisvino be Vliko vadovavimo, jis atliko reikšmingą vaidmenį Lietuvos nepriklausomybės atstatyme. Ypač svarbi Vliko veikla buvo Vokietijoje, kur jis kartu su Amerikos Lietuvių Taryba apgynė Lietuvos aneksijos nepripažinimą ir išgelbėjo lietuvių pabėgėlius nuo grąžinimo į okupuotą Lietuvą bei Sibirą.

Persikėlęs į Ameriką, Vlikas kartu su kitomis organizacijomis gynė Lietuvos laisvės reikalą ir tuo būdu neleido jo pamiršti. Todėl Lietuvos laisvės byla išlaikyta gyva tarptautinėje plotmėje. Tai be abejo prisidėjo prie to, kad Vakarų valstybės taip greit pripažino Lietuvos valstybę, kai jos veikėjai paskelbė nepriklausomybės atstatymą.

SAULĖLEIDŽIO SONETAI

A.a. Stasio Santvaro paskutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukrauta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00 dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA
19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH. 44119

gal jau penkiasdešimt, o jam tik trisdešimt, tačiau ji turtinga našlė, turtingiausia Dagiliuose, o jis, nors ūkininko vaikas, bet kolkas tik jos samdinys, ir dar labai toli tas laikas, kada jis galės įsikurti nuosavame ūkelyje.

– Sakau, gal patiks? – ji padeda ant stalo grafiną vyno ir dvi taures.

– Neblogai būtų... Smagiau bus pasišokti.

– Manai, kad aš tave girdysiu, kad smagiau šoktum su kitomis?

– Tad ir nereikia, – Domas pasisuka eiti.

– Nepurkštauk! Va, dešros paragausim, tada žinosi pas ką maloniau: pas mane ar pas Adaliutę. Pas ją tegauai pieno, nuo kurio pilve kliuksi.

– Kad ir pas tamstą kasdien tik barščiai.

– Gal tu nori, kad samdinius kumpiais ir sviestu šerčiau? Va, jei būtum šeiminku, tada valgytum, ko širdis geidžia.

– Taip ten ir būtų...

Julijona šykšti, tvirčiau pavalgyti duoda tik darbymečiu, o ką pati valgo, užsidiariusi savo kambaryje, nepatikrinsi. Ji kieta ir neleistų jam šeiminkauti, būtų viskas taip, kaip ji pasakytų. O gal? Gal pataikaudama jam, jaunam, tvirtam vyrui, nusileistų? Domas švakar rezga tokią mintį tik tarp kitko: jis jos nemylė ir nemėgsta tokios senės nei lopytais drabužiais, kokius ji dėvi kasdien prie darbo, nei apsikarsčiusios šilkais taip, kaip ši vakarą. Jis turi mylimą Adaliutę, kuri panašiai kaip ir jis tarnauja pas Galinius. Ją, kad ir beturte, jis galėtų vesti nors ir šiandien, bet nėra kur dingti. Tėvo valakas žemės, bet kas iš to? Šeimoje suaugo penki vaikai, ir ji reikia pasidalinti. O kaip?

Vyresnioji sesuo Angelė netikėtai išteikėjo už dvaro berno Lukošiaus, ir tėvas buvo priverstas priimti juos į namus. Tėvas, visų gerbiamas Mykolas Stumbrys, išdidus ir neketina varyti

LML posėdis: Birutė Vindašienė, Pranė Šlutenė, svečias Stasys Liupkevičius (Armonikos ansamblio vadovas), Lidija Ringienė, Daina Rudaitienė ir Virga Rimeikienė. Armonikos ansamblis paaugojo LML \$300.00.

SUAUKOTOS KNYGOS Į LIETUVĄ

Dvidešimt devynių savanorių knygomis ir žurnalais prikrautas, 44,000 svarų talpintuvus iš Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centro Chicagoje, jau pasiekė Lietuvos Nacionalinę Martyno Mažvydo Biblioteką Vilniuje. Iš ten, šie Amerikos lietuvių ir kitų amerikiečių suaukoti leidiniai bus paskirstyti, pagal siuntėjų nurodymą, įvairioms Lietuvos bibliotekoms, mokykloms ar organizacijoms.

Taip buvo padaryta ir su šešiais ankstyvesniais Centro suorganizuotais talpintuvais. Visumoje, Centro persiusta literatūra jau viršija 308,000 svarų. Už šį naująją Lietuvos bibliotekų praturtinimą faksu padėjo

Mažvydo bibliotekos direktorius dr. Vladas Bulavas.

LTSC pirmininkas prof. dr. Jonas Račkauskas, su dėkingumu savo talkininkams krovėjams ir aukotojams, pabrėžė, kad didelė dalis šio septintojo talpintuvo krovėjų buvo tie patys savanoriai, kurie krovė ir ankstyvesnes milžiniškas siuntas.

Šios naujausios siuntos pakrovime rugsėjo 22 d. dalyvavo: Lietuvos garbės generalinis konsulas Vaclovas Kleiza, dr. Kazys Ambrozaitis, dr. Vaclovas Šaulys, Jonas Dainiauskas, Bronius Juodelis, Jonas Paronis, Stasė Petersonienė, Ričardas Petersonas, Česlovas Grincevičius, Kazys Motekaitis,

Skirmantė Jakštaitė, Osvaldas Juška, Romualdas Petrauskas, Andrius Medelis, Dr. Mykolas Morkūnas, Vytautas Mikūnas, Julius Pakalka, Rolandas Bartašiūnas, Motiejus Kvedaras, Klemensas Dedela, Audra Mockaitytė, Rita Račkauskaitė, Dalia Sruogaitė, Henrieta Vepštienė, Marija Paškevičienė, Jonė Liandzbergienė, Jūratė Tamulaitienė, Arūnas Zailskas ir prof. dr. Jonas Račkauskas.

Prof. dr. Račkauskas taip pat su dėkingumu atsiliepė ir apie institucijas, kurios su finansine parama praecityje arba dabar padėjo Centrai talpintuvus persiusti: JAV Lietuvių Bendruomenė, Lietuvių Fondą ir Lietuvių Romos Katalikų Religinę Šalpa.

(arza)

dirbsiąs ne mažiau kaip Amerikoje. Domui užtektų patarnauti nors keletą metų, sutaupyti bent tūkstantį, tiek pat atsineštų Adaliutę; jie pasistatytų trobesius sodybiniam rėžyje, kitoje gatvės pusėje ir, niekam nekliudydami, gyventų taip, kaip gyvena Juozas. Vyras jis iš stuomens ir iš liemens, nagingas, stipriausias kaimė, galėtų papildomai nuomuoti žemės iš dvaro ir prisigyventi geriau už kitus.

Julijona Rastenienė pripila taures ir paragina Domą...

– Ką tu ypatingo radai toje Adaliutėje: truputį kreiva, truputį žvaira, padžiuvusi. Nei ant pečiaus, nei prie svečio!

– Nepastebėjau, – Domas išgeria savo tautę ir mėgaujasi dešra.

– O reikia viską matyti – kai apsivesi, bus per vėlu. Tau, ūkininkui, reikia ūkininkės tokios, kaip aš. Sujungtume žemę: mano pusvalakis, tavo ketvirtukas, dar prisipirktume iš dvaro,

ir būtų visas valakas. Girdėjau, kad žada kaimus skirstyti į vienkiemius: sujungtume žemę į vieną plotą, išsistatytume trobesius ir turėtume dvarą, kokio galėtų pavydėti pats Sviderskis.

– Taip ten ir būtų... – Domas gėrė jau antrą taureę ir žibantiomis akimis varstė našlę, kuri dabar nebeatrodė sena, dargi žvali, o jos balti dantys, tarpe kurių spindėjo vienas auksinis, veikė vyliojančiai.

– Gal aš tau per sena? O kur tu rasi šaunesnę už mane? Tu tik pažiūrėk! – ji atsistojo, pasitempė, pasikraipė į visas puses, glostė savo liemenį, šlaunis, krūtinę.

Kambaryje jau sklandė prieblanda. Domas žvilgčiojo į ją iš padilbų, ir jam atrodė, kad Julijona daug jaunesnė. Pagaliau ji atsistojo už Domo nugaros, apkabino jo kaklą abiem rankom ir stipriai prisispaudė krūtinę.

(Bus daugiau)

ŠALPA LIETUVAI

LML pirmininko Jurgio Lendraitio pranešimo ALTS
Chicagos skyriaus susirinkime 1993.X.9 d. santrauka
Mečys Valiukėnas

Lithuanian Mercy Lift (LML) tikslas: padėti negaliojantiems, sergantiems Lietuvos žmonėms. Ši pagalba pradėta 1990 metais. Taip per pastaruosius tris metus pasiūsta Lietuvai 51 talpintuvas, už daugiau nei 30 milijonų JAV dolerių vertės vaistų, medikamentų ir gydymo priemonių, aparatūros. Stengtasi pagalbai skirtas priemonės telkti iš JAV įmonių ir organizacijų, o transporto išlaidas dengti JAV lietuvių aukomis. Ta tvarka pakeista. Praėjusį rudenį LML kreipėsi į Christian Relief Services ir su ja susitarė, kad ši amerikiečių organizacija iš dalies apmokės talpintuvų persiuntimą. Vieno talpintuvo supokavimo, pakrovimo, pervežimo – gabenimo ir kitos išlaidos sudaro apie \$8,000.– Christian Relief Services iki šiol yra apmokėjusi 26 talpintuvų pasiuntimą. Malonu pastebėti, kad sutartis su ją galioja ir toliau.

Šiais metais LML kreipėsi į JAV Gynybos Departamentą ir, JAV Ambasadoriui Lietuvoje Mr. Darryl Johnson padedant, penki talpintuvai pasiekė Lietuvą. 1993 m. rugsėjo 13 d. politikos savaitraštis "Atgimimas" rašė: "Šiandien Lietuvą vėl pasiekė veikli tautiečių atkaklaus triūso vaisiai: Vilniaus vaistų sandėlyje gauti penki konteineriai (chicagiečiai juos vadina talpintuvais), įvairiausių gydymo įstaigoms reikalingų vertybių, pradedant dantų pasta ir baigiant medicinos įranga (išviso už 1,100,248 JAV dolerių). Didžioji jų dalis turi tikslius adresus: Ariogala, Telšiai, Rokiškis, Lazdijai, Kačerginė, Skuodas, Mažeikiai, Šiaulių psichiatrijos ligoninėms, Antakalnio vaikų tuberkuliozės, Šiaulių logopediniams vaikų namams... ir daug kitų vietovių – sąrašas kone trijų puslapių."

Toliau Jurgis Lendraitis paaiškino, kad kiekvieno talpintuvo krovinių sąrašas esąs siunčiamas Lietuvos Sveikatos apsaugos Ministerijai ir toms ligoninėms, kurioms dalis siuntos skiriama. Sveikatos Ministerija, savo keliu, praneša ligoninėms, kurią dieną siunta bus Vilniuje, o ligoninės, gavusios joms skirtą siuntą, informuoja siuntėją – LML. Tokiu būdu, atsižvelgiant į išteklius, siuntos tikslingai skirstomos po visą Lietuvą, pav. aparatūra širdies opera-

cijoms nesiuočiama į Ariogalą, o į Vilniaus universiteto ligoninę, kur daromos širdies operacijos... Neužtenka susirašinėti, svarbu palaikyti tiesioginius ryšius, nuvykti į vietą ir įsitikinti, kiek kiekvienoje ligoninėje šalpos gaunama ir kaip ji naudojama. Neįmanoma viską sukontroliuoti, visokių žmonių yra čia ir mūsų Lietuvoje.

Šią vasarą LML darbuotojai praleido penkias savaites, važinėdami po Lietuvą, lankydami daugiau 30 ligoninių, didesnių ir mažų. Lankytojai aiškiai pamatė ir suprato, kurioms ligoninėms ko daugiausia trūksta ir kiek galima joms padėti. Bendrai imant, LML siuntos sergančius Lietuvoje pasiekia. Tą rodo ir gaunamieji laišukai, padėkos iš gydytojų, ligonių, sergančių vaikų tėvų, pagaliau iš pačių vaikų...

LML dirba Šv. Kryžiaus ligoninėje. Šv. Kryžiaus ligoninė nuolatos aukoja medikamentus ir įrangą. Rita Riškienė, Jurgis Riškus, Laura Jokubauskaitė ir Pranė Šlutienė.

LML darbuotojai ir jų talkininkai dirba, aukodami savo laiką ir patirtį, be atlyginimo. Iš visų JAV organizacijų, kurios siunčia pagalbą į Lietuvą, LML siuntos sudaro apie 50%. Rėmėjų turime visoje Š. Amerikoje, įskaitant Kanadą ir Aliaską.

Lithuanian Mercy Lift darbo laukai plėtėja. Pastaruoju metu atsirado tarsi, nauja sritis – siekiama aprūpinti vaistais bei medikamentais tuberkulioze sergančius vaikus. Jiems skiriami vaistai apmokami iš suaukotų pinigų saskaitos. Vaistai brangūs, perkami Anglijoje, kur kainuoja 50% JAV atitinkamų vaistų kainos. Tbc ligoninėse, sanatorijose esama daugiau 500 vaikų. Šiuo metu LML yra aprūpinusi devyniems

mėnesiams 50 ligonių, besigydančių Vilniaus Antakalnio ligoninėje. Britų lietuvių pagalbos vaikų fondo atstovė Piščikienė kreipėsi į LML, prašydama nurodyti, kurią ligoninę jie galėtų globoti. Nukreipta į Kulautuvos sanatoriją. Kita organizacija – SOS Lithuania iš Floridos (JAV) sutiko talkinti Pušelės sanatorijai.

darbu ar pinigų – Lithuanian Mercy Lift. Lietuvai ši mūsų talka labai reikalinga.

Kas yra Jurgis Lendraitis?

Genovaitė Modestienė, supažindindama Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Chicagos skyriaus susirinkimą su prelegentu Jurgiu Lendraitiu, apibūdino jį kaip mokytoją, visuomenin-

svarų. Siunta savo lėšomis persiuntė JAV Gynybos Departamentas. Jurgis Lendraitis savo diplomatinio sugebėjimo dėka išrūpino šio departamento paramą Lietuvai, kai šiuo metu šis departamentas užimtas vargais Bosnijoje, Somalijoje ir kitur, taria Martin Zabell.

Dr. Antanas Pužas (Kauno Akademinių Klinikos neonatologas) padeda LML darbuotojams tvarkyti medicinines pagalbos siuntą Amber Marine sandėlyje. Iš kairės: Viligailė Lendraitienė, dr. Antanas Pužas, Pranė Šlutienė ir Petras Jokubauskas.

NAUJA LML VALDYBA

Lithuanian Mercy Lift susirinkime, Chicagoje kuris įvyko spalio 7 d., buvo išrinkta ši valdyba: Jurgis Lendraitis, pirm., Rita Riškienė, vicepirm., Ričardas Burba, izdininkas; valdybos nariai: Algis Ankus, R.Ph., Angelė Dirkienė, Audronė Gulbinienė, Rimas Gulbinas, Petras Jokubauskas, Virginija Jokubauskienė, Aušrinė Karaitytė, Gražina Kasparaitienė, Viligailė Lendraitienė, Marytė Nemickienė, Leonidas Ragas, D.D.S., Lidija Ringienė, Virginija Remeikienė, Jurgis Riškus, Daina Rudaitienė, Vacys Šaulys, Francis M. Šlutienė, Marytė J. Utz, Birutė A. Vindašienė.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

ką – neolituoną ir dabartinį LML prezidentą.

Tuo tarpu Martin Zabell, Chicago Tribune korespondentas, 1993 m. spalio 10 d. laidoje, aptardamas Lithuanian Mercy Lift veiklą, pažymi, kad rugsėjo 13 d. Lietuva pasiekė 5 talpintuvai, kiekviename jų po 40.000

Manoma, kad šalpos organizacijoms bendradarbiaujant bei konsultuojantis pasiekiami geresni darbo vaisiai.

Kita LML darbo sritis – gydymo sistemos Lietuvoje sumoderninimas. Prieš du metus pradėta dirbti su Illinois universitetu Chicagoje, organizuojant įvairias medicinines programas Vilniaus universitete. Taip, vaiko motinos priežiūros programa jau vyksta ir viliamasi, kad ji bus pastovi. Vyksta gydytojų nuolatiniai pasikeitimai.

LML darbuotojai didžiuojasi, kiek daug šio krašto žmonių, lietuvių ir amerikiečių, reikiama jiems paaiškinus medicinos padėtį Lietuvoje, jungiasi į šalpą. Prašau kiekvieną lietuvių talkinti savo įnašu –

**Kalėdų Švenčių ir
Naujųjų Metų progomis,
siunčiame sveikinimus ir glėbį linkėjimų
mūsų draugams, kolegoms, giminaičiams
ir bendradarbiams.
Sveikiname Dirvą, jos darbuotojus,
skaitytojus, rėmėjus ir rašančiuosius
Eleonora, Mečys Valiukėnai**

1993.XI.26d

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

bronzos medalių ir sumušė du pasaulio rekordus.

JAV Atstovų Rūmų užsienio reikalų pakomitetas tuo metu priėmė rezoliuciją, kurioje pasisakė prieš Olimpinių žaidynių organizavimą Bejinge, kur 1989 metais Tiananmen aikštėje buvo žudomi jauni žmonės. Spauda net priminė istorinę klaidą, padarytą 1936 metais, kada Žaidynes organizavo Berlynas, kur tuo metu vyriausybės galva buvo Hitleris. Taip spaudžiamas Tarptautinis Olimpinių Komitetas 2000 metų žaidynes pavedė organizuoti Sidnėjui Australijoje.

Kinijos prezidentui lankantis Kuboje, pasikalbėjimuose su Castro tikriausiai iškilo ir sporto klausimai. Kuba jau daug metų tarptautiniuose sporto susitikimuose gerai pasirodo, žaidynėse laimi nemažai medalių. Lengvojoje atletikoje Barcelonos žaidynėse Kuba buvo penktoji medalių skaičiumi po JAV, po buvusios Sovietų Sąjungos vadinos "suvienytos komandos", po Vokietijos ir Kenijos. Fidelis Castro galėjo pasakyti Kinijos prezidentui, kad didelis gyventojų skaičius nebūtinai reiškia ir didelį medalių skaičių.

Sporto žurnalistai po Barcelonos žaidynių buvo sudarę statistinę lentelę, kur surašyti olimpinių medalių laimėtojai, lyginant su jų šalių gyventojų skaičiais. Šioje "medals per population" lentelėje pirmoje vietoje – Bahamas. Toliau eina: Kvataras, Jamaika, Namibija, Čekoslovakija, Kuba, Kenija, Naujoji Zelandija ir Lietuva (devintoje vietoje). Kaip matome, Lietuva šitoj lentelėj pralenkia daug didesnes: Suomiją, Vokietiją ir JAV.

Vis daugiau pabėgėlių

Jungtinių Tautų komisariatas pabėgėlių reikalams paskelbė, kad pasaulyje niekad nebuvo tiek daug poli-

tinių ar "ekonominių" pabėgėlių kaip dabar. Jų skaičius siekia 18 mil., kada 1980 m. pabėgėlių tebuvo 8 mil., o 1970 m. – du su puse mil. Įvairūs ginkluoti konfliktai, civiliniai karai, kaip numato JT pabėgėlių komisarė Sadako Ogata, dar padidins savo gyvenvietes paliekančių žmonių skaičių. Ji neįeina tie vargšai žmonės, kurie savo valstybės nepalieka, nesiveržia per sienas į kaimyninius kraštus, o pakeičia gyvenamąją vietą savo šalyje.

Jungtinės Tautos neturi nei lėšų nei pakankamai tarnautojų pasirūpinti pabėgėliais, kurių ypač daug Azijos ir Afrikos kontinentuose. Daugiausia bėglių priėmė Iranas ir Pakistanas, daugiausia Afganistano piliečių. Jie pamažu grįžta į savo namus, pernai savanoriškai sugrįžo 2.4 mil. afganų pabėgėlių.

Minėta JT pareigūnė Sadako Ogata neseniai lankėsi Irane, kur ji ragino vyriausybę neversti afganų prievarta grįžti namo. Kai kurie gyvena Irane jau 14 metų. Stebėtojai tvirtina, kad Irano valdžia išveža kasdien po 1,500 afganų, kurie paleidžiami prie Afganistano sienos.

Jungtinės Tautos kiekvienam savanoriškai grįžtančiam pabėgėliui duoda 50 kg. kviečių mėsą ir 25 dol. Irano valdžia iš tų dovanų daro biznį. Valdžia prikalbino Jungtinių Tautų valdininkus pirkti dovanojamus kviečius iš Irano sandėlių, o dovanojamus dolerius pakeičia savo pinigais – rijalais, tuo gaudami užsienio valiutos – dolerių.

Parsiduoda Condominium

Chautauqua Lake Estates
Mayville New York
2 miegamų 2 vonios 1150 sq. ft.
216 - 371-0204
ir Avon sportiškas pripučiama laivas 14 pėdų (40,41,42)

23200 Chagrin Boulevard • Beachwood, OH 44122
Phone (216) 595-9999 Fax (216) 595-9005

LML dėkoja ponui Mark Clement, Šv. Kryžiaus ligoninės prezidentui už aukas. Mark Clement, Jūrais Riškus, V. Lendraitienė, P. Jokubauskas, V. Jokubauskienė ir Nida Lendraitytė.

Vilniuje – Šv. Jokūbo ligoninėje. P. Jokubauskas, dr. Kazys Paltanavičius – ligoninės vyriausias gydytojas. V. Lendraitienė, ir dr. Vanda Vainauskienė – Sveikatos ministerijos Motinos skyriaus viršininkė.

★ Visi, kurie skelbiasi Dirvoje, niekad nesigaili. ★

KALĖDINIAI SIUNTINIAI IR TRANSPAK

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę. Skubiems siuntiniams – **AIR CARGO**
Pinigai pervedami doleriais..

ŠVENTINIAI ŽIEMOS SIUNTINIAI:

\$39 – aspirino 250 tbl., multivitaminų 250 tbl., tirpi kava, malta kava, tirpi arbata "Citron", kakava, apelsinų koncentratas, vafiliai, aliejus, mėsos konservai.

Viskas užsienietiška

\$ 98

Dešra 1.5 kg
Margarinas 1 kg
Tirpi kava 200 g
Kakava 400 g
Majonezas 0.5 kg

Mėsos konservai 3 dėž.
Aliejus 3 ltr.
Vafiliai 3pok.
Ryžiai 2.5 kg
Konservuota silkė 0.5 kg

Sprotai 3 dėž.
Olandiškas sūris 1.5 kg
Malta kava 300 g
Makaronai 2.5 kg
Aspirinas 250 tbl.

Apelsinų koncentr. 1.5 ltr
Riešutai 1 kg.
Cukrus 4.5 kg
Džiov. abrikosai 1 kg
Multivitaminai 250 tbl.

Viskas užsienietiška 55 svarai = 25 kg

• Dešros lietuviškos, aukščiausios kokybės

\$ 75 Įvairaus maisto be mėsos.

Prie visų maisto siuntinių galite užsakyti didesnę kiekį aspirino ir vitaminų.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą

TRANSPAK RŪTA DEGUTIENĖ

216 **943-4662**

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772 • 2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE**

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

PIJOKAI

Vladas Vijeikis

Mano draugas Florijonas laikosi evangelijos paragini-mo: "Ištroškusį pagirdyk!" Žinoma, evangelija nenusako kuo reikia girdyti. Florijonas paprastai labai gerai žinojo, kas kam tinka. Bet šiuo atveju baisiai nustebau. Apsilankęs pas Florijoną pamačiau ant stalo Coca Cola, Seven Up ir dar vieną kitą gėrimą, kurie vadinami minkštais. Tokio Florijono suminkštėjimo nustebintas, klausiu:

– Florijonai, ar tave žmona galutinai prispaudė? O gal pirkai šėrus minkštų gėrimų gamyklose? O gal įstojai į AA?

– Nei tas nei anas. Girdėjai? Iš praeities semkime stiprybę? Taigi aš ir pasi-sėmiau.

– Iš kur?
– Iš vyskupo Valančiaus. Štai pažiūrėk. 1858 metais išleistas paveikslas. Matai kaip pavaizduota girtuoklio mirtis. Iš turgaus važiuodamas užsimušė.

– Čia simbolika. Dabar važiuoju su dviejų šimtų arklių traukiamu vežimu. Matai, paveiksle aiškiai pavaizduota. Guli prie vežimo nebegyvas. O dar baisesnis paveikslas. Guli girtuoklis po stalu. Velnias su karčiamos savininkais, o gal šiaip sau kokiais ateiviais, geria čierką. Ar tau nebaisu?

O čia gražus paveikslas padoriai mirštančio žmogaus. Guli gražiai apklostytas lovoje. Angelai aplink sukasi. Tai kur tu nori matyti mane ar po stalu, ar prie ratų, ar lovoje?

– Na, čia nėra priežasties linksmintis, bet ir nusiminti nėra ko. Nei tu prie ratų nukritai, nei po stalo atgulei. Amerikos valdžia, kuri taip atodairiai saugo mus nuo visų piktybių, nieko nesako apie alkoholį. Apie ci-

garetes labai aiškiai pasakė ant kiekvieno pokelio, kad kenkia mūsų sveikatai. Bet ar matei ant bonkos ką nors panašaus?

Florijonas nieko nebesakė. Nušlavė visus minkštus gėrimus ir pastatė bonką pačio kiečiausio gėrimo.

– Praeitis, tegul sau! – šūktelėjo Florijonas – dabar gyvename šiandien.

Sudaužėme stiklelius. Vysk. Valančiaus velniai pekloje pradėjo šaukti: Valio!

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

\$458 plus taxai

Tai skrydžių kaina NY–Ryga–NY
Ta pati kaina Ryga–NY–Ryga

Kaina galioja sausio 17 iki kovo 31.

Bilietai reikia nupirkti bent 21 d.
prieš skrydį.

Galima išbūti iki 3 mėn.

VYTIS TRAVEL

2129 Knapp St. Brooklyn NY 11229
Tel. 718-769-3300; 1-800-952-0119

PARAMA BALFUI

Pereitą mėnesį Los Angeles lietuviams buvo išsiuntinėti vietinės Balfo valdybos raginantieji laišukai, primenantys šios veiklosios šalpinės organizacijos kiekvieną žiemą pravedamą aukų vaju ir tuo pačiu kvietimą į lapkričio 21-ąją metinį parengimą.

Gerbiamieji losangeliečiai BALFą ir vertina jo veiklą, todėl minėtąjį sekmadienį parapijos salė prisirinko pilnutėlė.

Programą pravedė Vytautas Šeštokas. Skyriaus pirmininkas Rimtautas Dabšys trumpu žodžiu padėkojo susirinkusiems už jų paramą BALFui, kursai teikia nenu-

trūkstančią pagalbą vargstančiai Lietuvai ir jos žmonėms. Paskaitytas ilgas ir dosnus aukotojų sąrašas.

Meninę programą, honorarą paaugodamas Balfui, atliko mūsų garsusis Vyrų Kvartetas, kuris, kaip girdėti, vėl kviečiamas gastro-lėms į kitus lietuviškus telkinius. Akompanavo muzikė – kompozitorė Raimonda Apeikytė, kurios nepamirštamų pianino koncertų losangeliečiai muzikos mėgėjai labai pasiilgę laukia, nesulaukia.

Rūta Sakienė

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu, kurie, palyginti, už mažą atlyginimą turi dirbti ilgas darbo valandas.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos mokesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai jų mažiau begauna. Dirvai tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos perėda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba ir Dirvos redakcija visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki šių metų pabaigos, praveisti naujų skaitytojų telkimo vaju.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už Dirvą metams moka tik \$20.00.

Mieli, ilgamečiai Dirvos skaitytojai, remėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite Dirvą savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems, ypač Lenkijoje, Karaliaučiaus srityje ar dar tebegyvenantiems Sibire.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaiminystėje ar ir toliau gyvenančių, kurie Dirvos neskaito, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime Dirvą nemokamai kurį laiką siųsti, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų Dirvos skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime Dirvos tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą Dirvos stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname ir atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Žilp _____

Jei siūlote Dirvą siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomąjį adresą:

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Žilp _____

CLEVELANDO SKAUTIJOS 75 M. ŠVENTĖ

Lapkričio 21 d. Clevelando skautija atšventė lietuviškos skautybės 75 metų sukaktį. Dievo Motinos bažnyčioje pasimelsta už žuvusius bei mirusius brolius ir seses. Po Mišių parapijos kavinėje sesės ir jų vadovės pavaišino pamaldų dalyvius užkandžiais, pyragais ir kavute.

Vidurdienį mažojoje DM parapijos salėje buvo skautijos sukaktuvinė sueiga. Šventę pradėjo v.s. Amanda Muliolienė. Tyliu susikaupimu pagerbtos sesės ir broliai jau iškeliavę amžinybėn. Nuskambėjo giesmė – Lietuva Brangi, kurią sekė Tautinės Stovyklos daina – Atgimė Tėvynė. Vyresn. sktn. Aurelija Balašaitienė pravedė pašnekėsį apie lietuviškąją skautybę istorijos versmėje. Dievui, Tau Tėvynė, ir žmonijai skiriam meilę mūsų širdžių – buvo dainos atsakymas į sesės Aurelijos pašnekėsį. Sueiga buvo užbaigta tradicine malda – Ateina nak-

tis... Skautiškojo atžalyno dainos – daugumas jų sukurto v.s. Viliaus Braženo, nuostabiai jungė mus visus vienon šeimon. Ačiū Tau, Viliau!

Po sueigos buvo applan-kytas a.a. prezidento ir Lietuvos skautų šefo A. Smetonos kapas Visų Sielų kapinių mauzoliejuje. Ger.J.

Laiškai Dirvai

Mielieji,

Siunčiu Dirvai \$50.00 auką Omahos Lietuvių Bendruomenės vardu. Omahoje lietuvių skaičius mažėja. jau daug iš mūsų yra pašaukti pas Dievulį. Ypač šiemet mes pastebėjome, kad mūsų išretėjusios gretos jau tiek daug suaukoti nepajėgia kaip seniau. Tie, kurie likę, jau yra pensijoje ir jų pajamos taip pat sumažėjusios. Užtat mes jums siunčiame kuklią auką, kad Jūs ir toliau tęstumėte gerą darbą.

Su pagarba

Aušrelė Sakalaitė,

Omahos Bendruomenės
valdybos išdininkė
5416 So. 104th Ave.
Omaha, NE. 68127

Iškarpa iš 1858 m. raizinio blaivybės paminėjimui.

CLEVELANDE ir apylinkėse**LATVIJOS 75 M.
NEPRIKLAUSOMYBĖS
ŠVENTĖ**

buvo atšvęsta lapkričio 18-21 d. Šiuo metu Ohio valstijoje yra apie 2000 latvių. Clevelande latvių organizuota veikla telkiasi vakarų pusėje – 1385 Andrews Ave. Lakewood, kur yra jų bažnyčia ir salė.

Nepriklausomybės šventėje pagrindiniu kalbėtoju buvo Ilgvars Spilners, Laiks laikraščio buvęs redaktorius.

**NAUJA VETERANŲ
VADOVYBĖ**

Lapkričio 20 d. Clevelando Šv. Jurgio bažnyčioje buvo Katalikų Karo Veteranų 613-to posto šventė. Va-

karinių Mišių metu buvo įvesdinti naujai išrinkti posto pareigūnai. Posto vadu tapo Juozas Prankas, jo pirmasis pavaduotojas – Jonas Mize-Misevičius, antrasis pavaduotojas – Ričardas Williamson, išdininkas – Jonas Milikas ir visą eilę kitų pareigūnų. Po Mišių parapijos salėje buvo posto vaisės. Ger.J.

IEŠKO DARBO

Viešnia iš Lietuvos norėtų padirbdti namų ruošoje, prižiūrėti vyresnio amžiaus asmenis, ligonius ar mažamečius vaikus. Suinteresuoti skambinkite 731-0844. Susitarsime.

**SUTEIKITE DŽIAUGSMO
GIMINĖMS LIETUVOJE**
Jei nespėjote išsiųsti siuntinių laivų,
galite išsiųsti AIR CARGO.

**GREITAI PRISTATOME PINIGUS
IR MAISTO KOMPLEKTUS**
SIUNTINIAI PRISTATOMI BE MUITŲ

atlanta IE, Inc.

2719 West 71st Street, Chicago, IL, 60629
tel. (312) 434-2121 ; 1-800-775-SEND

MŪSŲ ATSTOVAS CLEVELANDE:
639 East 185th Str., Cleveland, OH, 44119

Telefonas: (216) 481-0011

DARBO LAIKAS:

Antr.- Penkt. 9-5 ; Šeštad. 9-2

**JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga**

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio 9:00 – 4:00
Penktadienį 9:00 – 6:00
Šeštadienį 9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

DĖMESIO
KELIAUTOJAMS I LIETUVĄ SILOME
PATOGŲ IR GERIAUSIOMIS
KAINOMIS SKRYDĮ

CLEVELAND – HELSINKI – KAUNAS

PER ATLANTĄ: **FINNAIR**
ORO LINIJA

HELSINKI – KAUNAS: AIR LITHUANIA

RITA STAŠKUTĖ

595 - 9999

TRAVELWORLD

23200 Chagrin Blvd. • 101
BEACHWOOD, OH 44122

DĖMESIO!

Dar turime pilnus komplektus: Lietuvių Enciklopedijos – 37 t., Enciclopedia Lituanica – 6 t., Vinco Krėvės raštai – 6 t. Taip pat siunčiame į Lietuvą per agentūras, kaina 60-80 ct. už svarą. Teirautis: J. Kapočius, P.O. Box 752, Cotuit, MA 02635, tel. 1-508-428-6991.

PARENGIMAI

1993 M.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

• GRUODŽIO 31 d. Lietuvių Namai rengia Naujųjų metų sutikimą

1994 M.

• KOVO 26 d. 7 v.v. Šv. Kazimiero lit. mokyklos choro Pavasarinis koncertas, Dievo Motinos salėje.

• BALANDŽIO 17d. 4 v. p.p. Jungtinio choro Toronto "Volungės" ir "Dievo Motinos" Religinis koncertas, D.M. parapijos šventovėje.

Patarnavimas Jūsų elegantiškam stiliui...

Normandy Party Center

Leiskite mūsų kulinarijos specialistams sukurti puikų vestuvinį balių ar kitokios paskirties vaišes

585-5850

Skambinkite nemokamai paragauti mūsų maistą!

30310 Palisades Pkwy.

Wickliffe, OH 44092

Pilnas patarnavimas mūsų salėje arba pristatoma į kitas vietas

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street • Cleveland, OH 44119

4 8 1 – 6 6 7 7

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker **RITA MATAS** – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

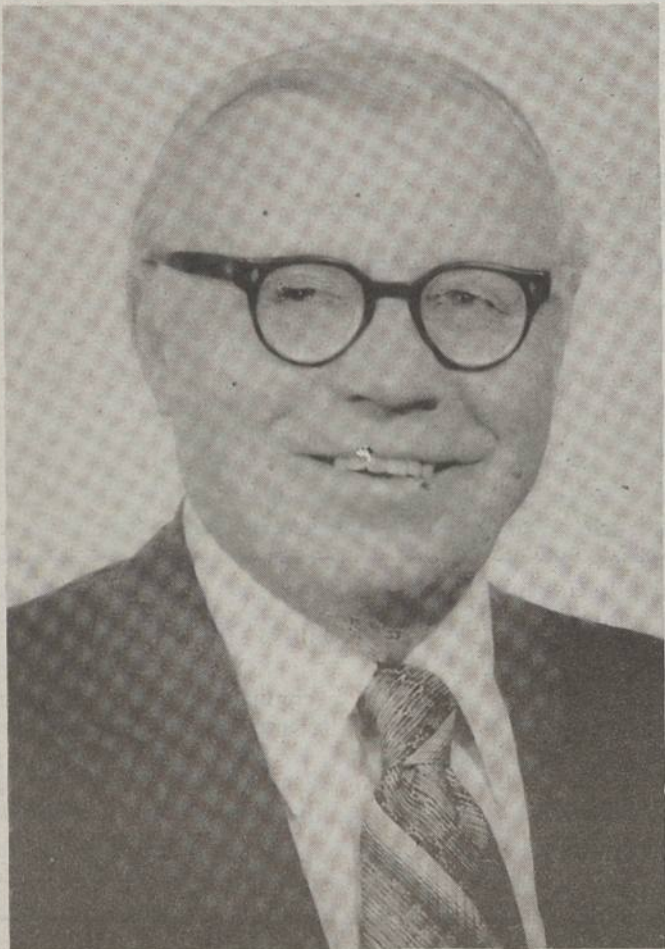
ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

Dvidešimties metų mirties sukaktyje

**PRISIMENAME
A.A. DR. JUOZĄ JURKŪNĄ**

Mūsų gretos retėja. Amžinybėn palydėdami lietuvi, jaučiame didelį gailestį ir nesugrįžtamo praradimo skausmą. Ypač tiems, kurie vienu ar kitu būdu palieka savo ženklą lietuviškame gyvenime ir ypač dabar, kai mūsų kartai jau atėję vakarinės žaros metai. O kaip skaudu buvo atsiseikinti su tvirtais, veikloje galingais ir dar tiek daug žadančiais mūsų išeivijos bendraminčiais.

Prieš dvidešimt metų, 1973 m. gruodžio 17-tą, baisios vėžio ligos pakirstas, vienas iš pirmųjų krito, mūsų tuomet jau labai gyvos Los Angeles Tautininkų šeimos toksai pasižymėjęs ir iki pat mirties nepailstamai veiklus narys, neužmiršta-mo atminimo ir didelės pagarbos užsitarnavęs, a.a. dr. JUOZAS JURKŪNAS.

Gimęs 1904 m. sausio 16 dieną Seinų apskrityje, mokslus įgijo Kauno Vytauto Didžiojo Universiteto teisių fakultete ir Briuselio Universitete, kur 1931 m. apgynė disertaciją ir įsigijo jūros teisių daktaro laipsnį. Velionis jau gimnazijoje pasižymėjo visuomeninėje veikloje, o Kaune įstojo ir vėliau tapo Korp! Neo-Lithuania filisteriu. Briuselyje buvo lietuvių studentų s-gos pirmininku. Klaipėdoje paskiriamas pirmuoju jūrinių inspektoriumi,

o vėliau tampa Klaipėdos uosto juriskonsultu. Grįžęs į Kauną dirba Užsienio Reikalų Ministerijoje, Lietuvos Pasiuntinybės sekretoriumi Taline, o 1940 m. siunčiamas į Lietuvos Pasiuntinybę Berlyne.

Praėjęs tremtinio kelius, dr. Juozas Jurkūnas atsiduria New Yorko valstijoje, kur 1951 metais veda Reginą Kašelionienę. 1955 metais su šeima persikelia ir nuolatiniškai įsikuria Los Angeles, Kalifornijoje. Čia tuoj pat labai aktyviai įsijungia į tuomet tik pradėjusią skleisti lietuvišką veiklą, ypatingai tautinės srovės judėjimą.

Be galo pareigingas ir visad tolerantiškas kitų pažiūrų žmonėms, nepakeičiamai džentelmeniškas ir nepalaužiamai gero ūpo, dr. Juozas Jurkūnas šventai tikėjo Lietuvos nepriklausomybės atstatymu. Jo paties žodžiais, gyvenime daug kas keičiasi, išskyrus Aukščiausiojo žmogui duotą nepalaužiamą norą būti laisvam.

Ir štai, Lietuva laisva. Tie, kurie Velionį gerbėme ir su nuoširdumu jo kilnią asmenybę prisimename, esame tikri, kad jis, taip daug Lietuvos atkūrimui dirbęs ir aukojęsis, dabar ilsisi ramybėje, nes jo kilniausias ir didžiausias noras išsipildęs.

Rūta Sakienė

Po Pastoralės koncerto Dievo Motinos parapijos bažnyčioje, Clevelande, padėkos žodį taria Rita Čyvaitė-Kliorienė – parapijos choro vardu. Priekyje Nijolė Jautokienė, Pastoralės choro vadovė.

ALT SAJUNGA ORGANIZUOJA TAUTININKŲ SĄSKRYDĮ

ALT Sąjunga organizuoja tautininkų sąskrydį kartu su Lietuvos tautininkais Vilniuje 1994 m. liepos 11-12 d.d. tuoj po Šokių ir dainų šventės. Išvykstam liepos 6 d. iš Chicagos. Grįžtam liepos 21 d. arba liepos 28 d. (jeigu kas pageidautų pasilikti tris savaites). Kelionės reikalus tvarko Vida Jonušienė,

Amber Travel Service,
11745 Southwest Highway,
Palos Heights, IL 60463.
Tel.: įstaiga – 708 / 448-7420,
namai – 708 / 448-4520,
Fax- 708 / 448-9175.

Skrendam SAS oro linija per Kopenhagą. Kaina iš Chicagos \$1,098 dol. įskaitant taksus, viešbutį grįžus į Kopenhagą, pusryčius ir pervežimą iš aerodromo į viešbutį ir atgal. Tomis dienomis yra didelis pareikalavimas vietų lėktuvuose, o kadangi turime labai ribotą vietų skaičių, todėl prašome registruotis iki 1993 m. gruodžio 31 d. su \$110 dol. pradinio įmokėjimo, kuris bus įskaitytas į kelionės kainą. Keliaujantieji iš kitų vietovių, prašomi rašyti ar skambinti Vidai dėl papildomų informacijų, kainų ir t.t. (45-49)

Į LIETUVOS TAUTININKŲ VEIKLAI PLĖSTI VAJAUS KOMITETO

**ATSIŠAUKIMĄ PIRMIEJI
ATSILIEPĖ "Dirvos"**
skaitytojai: M. Vaitkienė-Belleville, Eug. Bulotienė-Detroit, V. Kažemekaitis-Racine ir E.M. Valiukėnai-Chicago.

Vajaus komitetas nuoširdžiai visiems dėkoja.

ALGIRDAS GUSTAITIS
gyv. Los Angeles, CA per Dirvos prenumeratorių vaju, užsakė Dirvą net 8-niems asmenims Lietuvoje ir Karaliaučiaus srityje. Kai

kurios pavardės jau buvo paskelbtos Dirvos Nr. 43. Kitas paskelbsime vėliau. Dirva dėkoja Algirdui Gustaičiui už tokią didelę paramą.

**REGINA JURKŪNIENĖ,
IŠ LIMITA, CALIF.,**
minėdama savo mylimo vyro dr. Juozo Jurkūno mirtį prieš 20 metų, Dirvai paremti atsiuntė \$100. Plačiau skaitykit Rūtos

Sakienės rašinį, atspausťą 12 psl.

NIKODEMAS MATJOŠAITIS,

gyvenęs LaCanada, Calif., mirė lapkričio 4 d. Buvo gimęs Gelgaudiškių valsčiuje, Norkūnų kaime. Turėjo brolių Juozą ir dvi seseris – Kunigundą ir Marytę. Visi jau mirę. Tegul jie ilsisi Viešpaties ramybėje!

A. A.

MONIKAI BAČIULIENEI

mirus Lietuvoje, dukras ALDONĄ BLIUMENTALIENĘ, GENĘ MAŽUKIENĘ (Lietuvoje) ir seserį MARIJĄ BAČIULIENĘ su šeimomis giliai užjaučiame

*Jadzė Dautienė
Bronė ir Benjaminas Paulioniai
Jonas Rastenis
Irena ir Edas Rydeliai
Roma ir Henrikas Tatarūnai*

Mylimai Motinai

A. A.

MONIKAI BAČIULIENEI

Lietuvoje mirus, reiškiamo gilią užuojautą mūsų sesei ALDONAI BLIUMENTALIENEI, jos šeimai ir visiems artimiesiems

Clevelando vyr. skaučių Židiny

A. A.

ELENAI GARKIENEI

mirus, jos sūnums JONUI ir ANTANUI bei jų šeimoms reiškiamo gilią užuojautą

*Daytona Beach
Lietuvos Klubas*